Meža nozares attīstība

1990.-2010.g.

Zemkopības ministrija

1. Meža resursu saglabāšana un atbilstoša palielināšana un to ieguldījums globālajā oglekļa apritē

1.1 Meža platību sadalījums atkarībā no koksnes ieguves iespējamības, un meža īpatsvars kopējā zemes bilancē

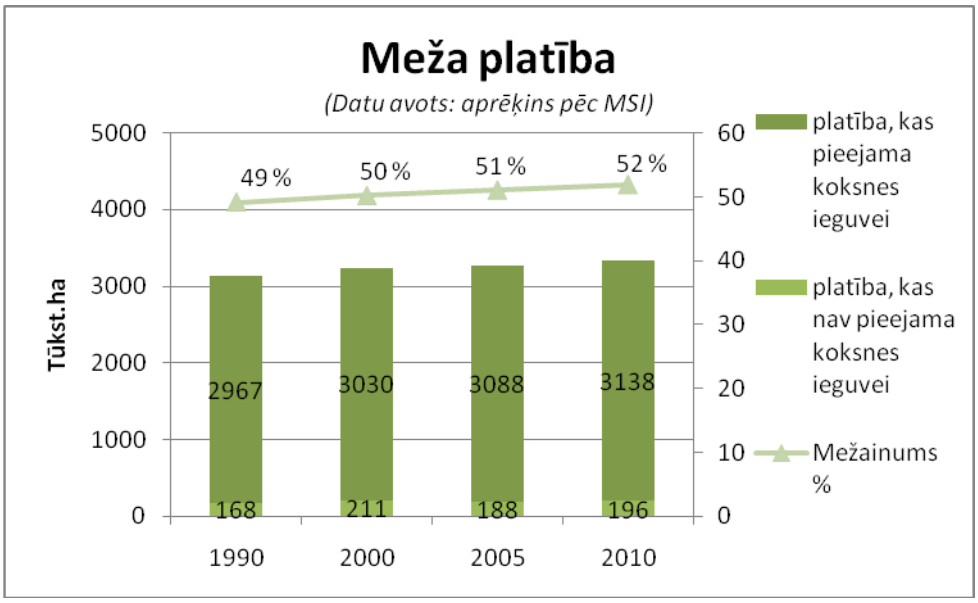

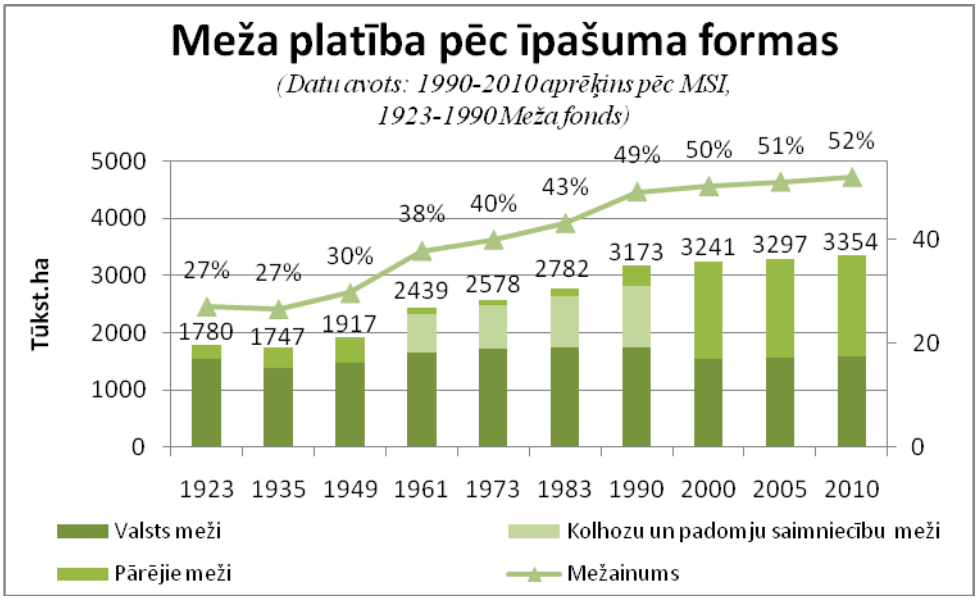

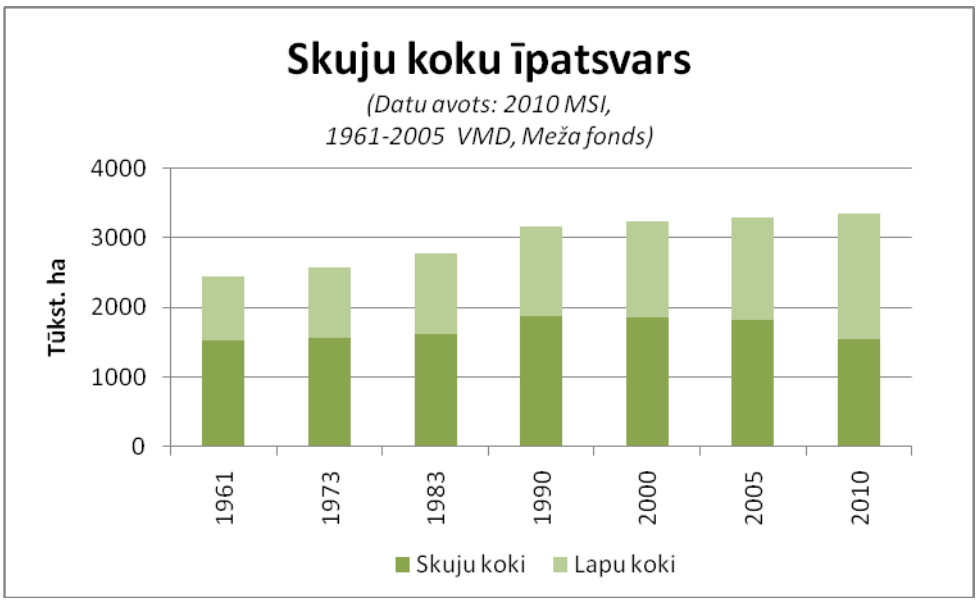

2010.gadā meža resursu uzskaitei tiek izmantota Meža statistiskā inventarizācija, kura uzskatāma par precīzāku un būtiski atšķiras no līdzšinējās. 2005.g. un 2010.g skuju koku īpatsvara skaitliskā samazinājuma iemesls ir atšķirīgas datu uzskaites sistēmas.

1.2 Augošu koku krāja mežā atkarībā no koksnes resursu ieguves iespējamības

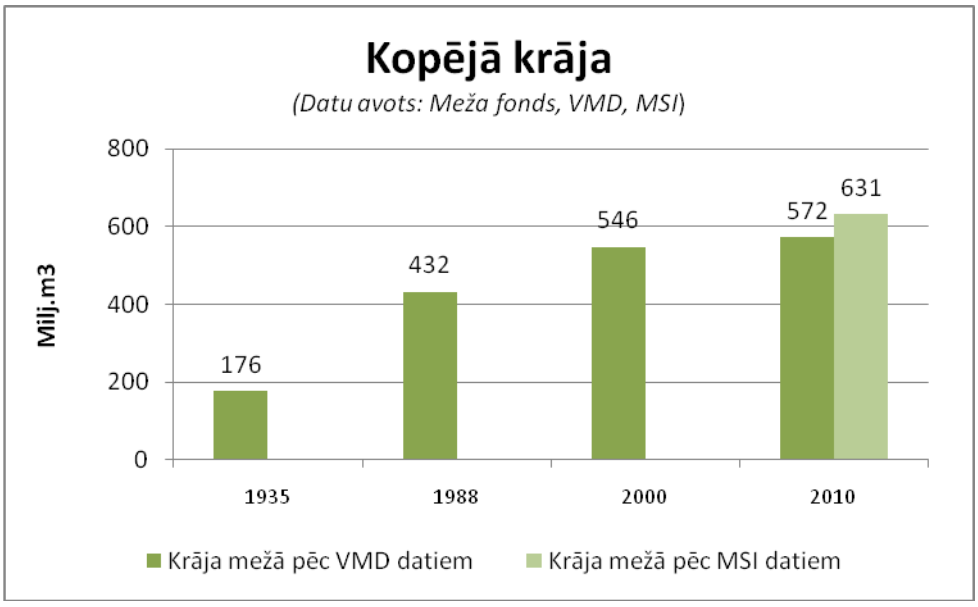

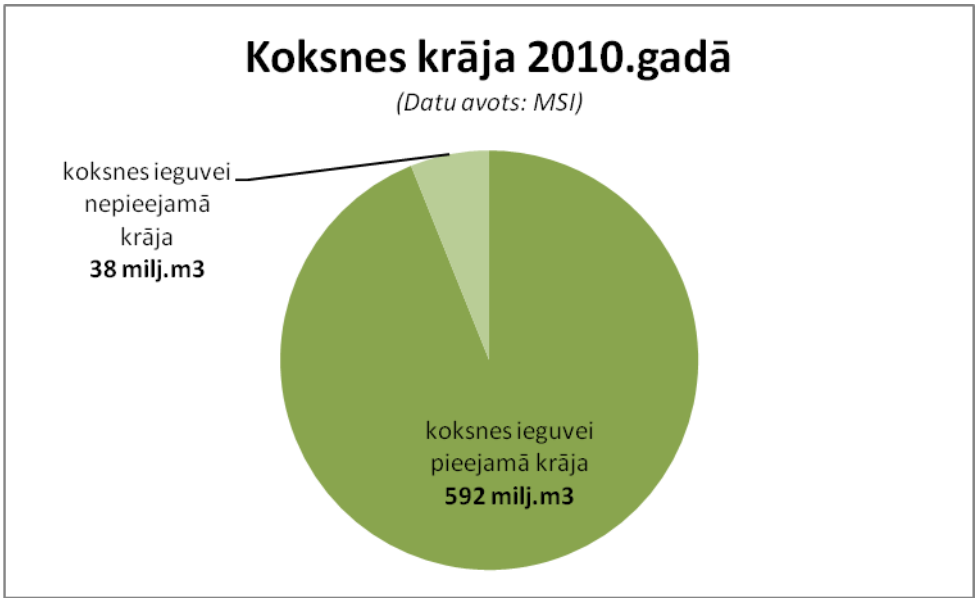

Koksnes ieguvei nepieejams mežs - Mežs, kurā tiesiskie, ekonomiskie vai konkrētie vides aizsardzības ierobežojumi nepieļauj koksnes ieguvi nozīmīgā apjomā.

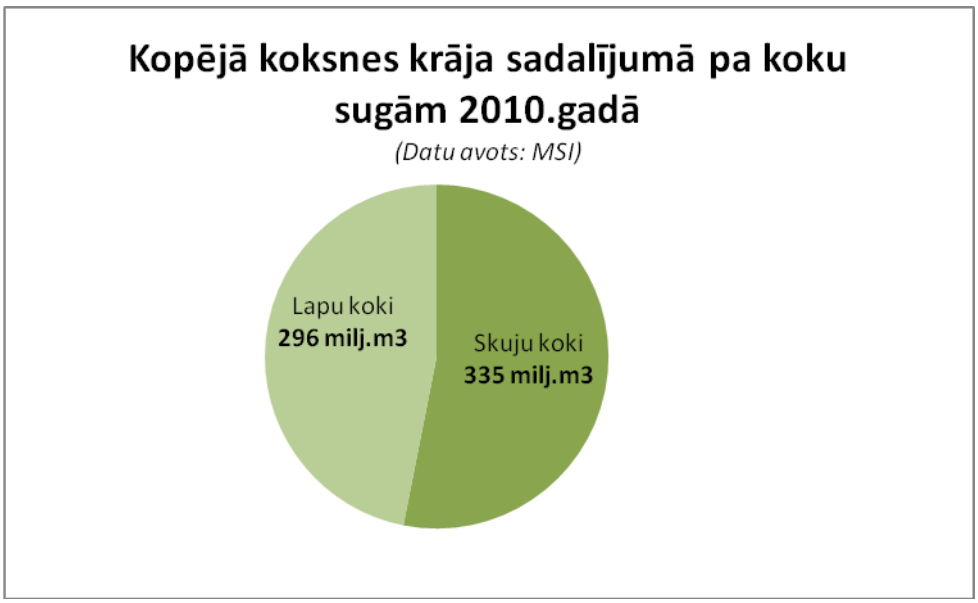

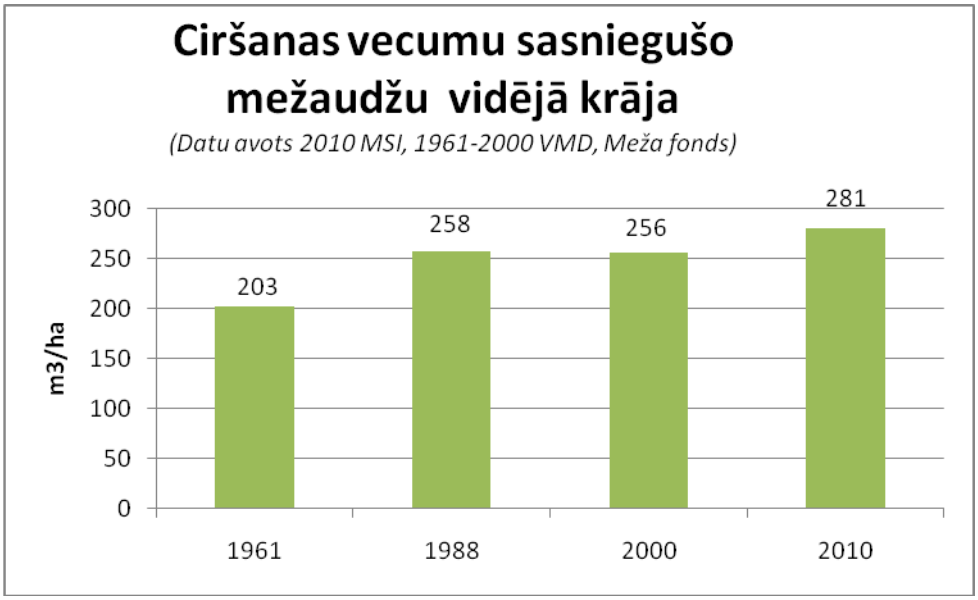

1.3 Mežaudžu vecumstruktūra.

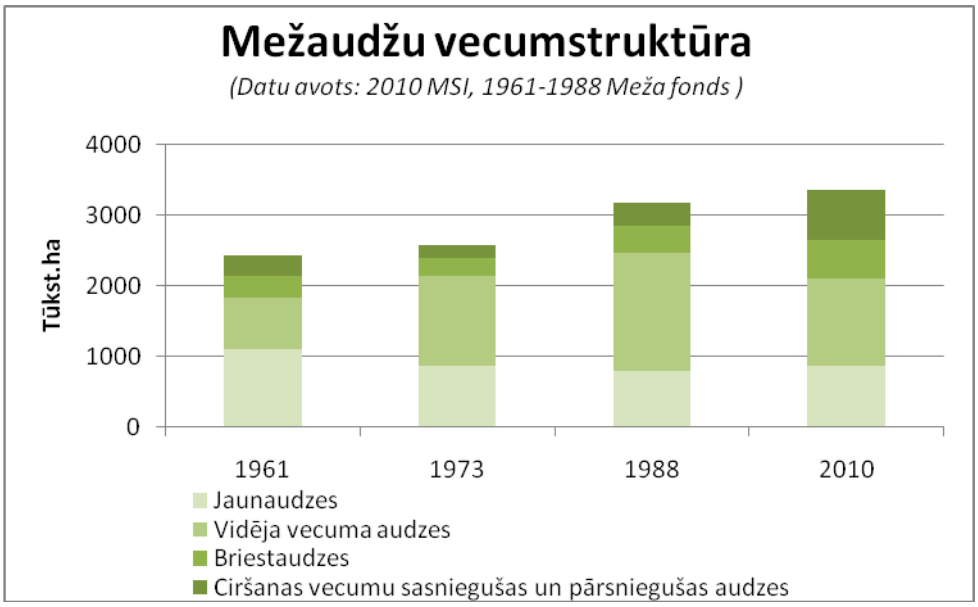

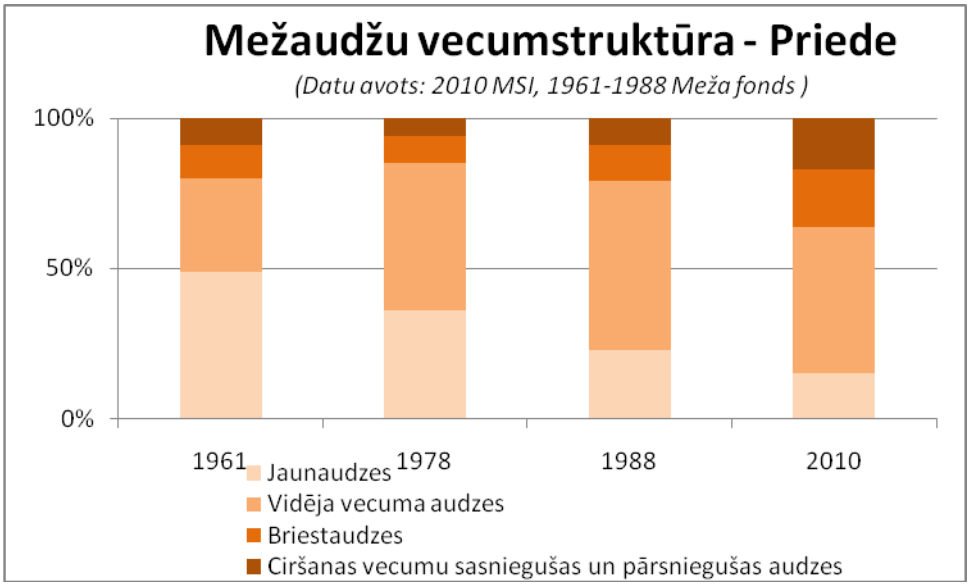
Mežaudžu vecumstruktūra - Priede
(Datu avots: 2010 MSI, 1961-1988 Meža fonds)
100%
50%
0%
1961
1978
1988
2010
Jaunaudzes
Vidēja vecuma audzes
Briestaudzes
Ciršanas vecumu sasniegušas un pārsniegušas audzes

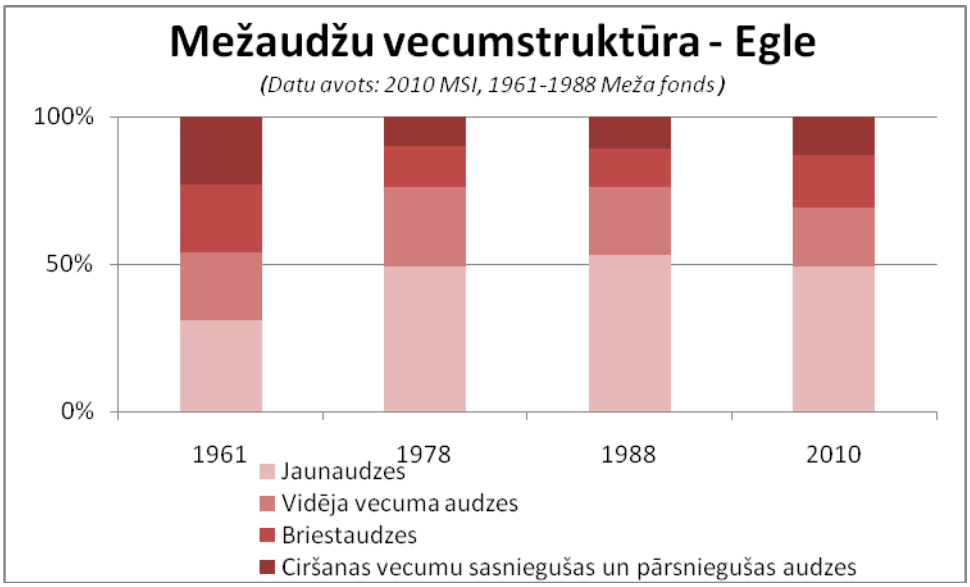
Mežaudžu vecumstruktūra - Egle
(Datu avots: 2010 MSI, 1961-1988 Meža fonds)
100%
50%
0%
1961
1978
1988
2010
Jaunaudzes
Vidēja vecuma audzes
Briestaudzes
Ciršanas vecumu sasniegušas un pārsniegušas audzes

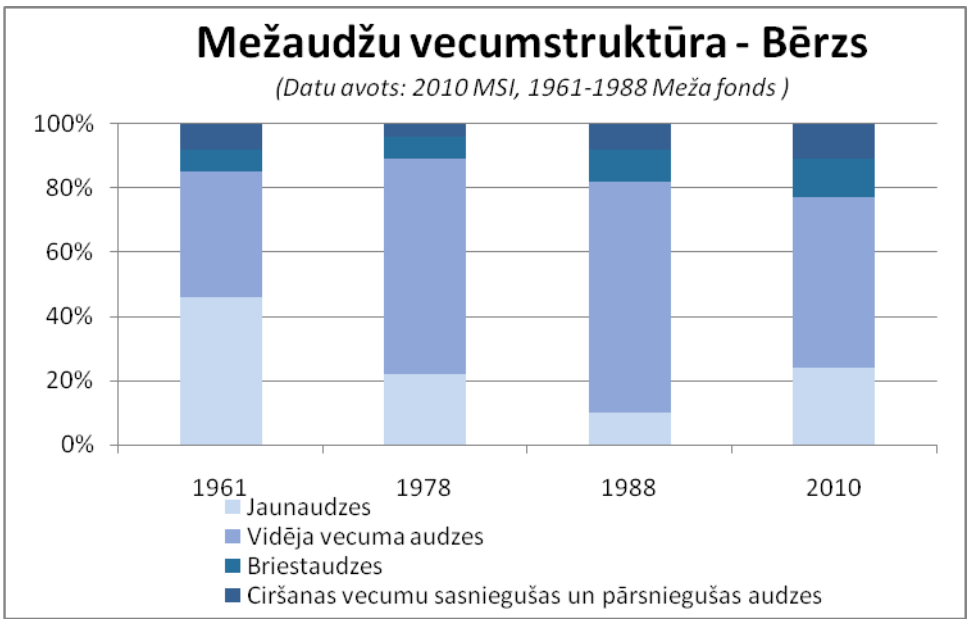
Mežaudžu vecumstruktūra - Bērzs
(Datu avots: 2010 MSI, 1961-1988 Meža fonds)
100%
80%
60%
40%
20%
0%
1961
1978
1988
2010
Jaunaudzes
Vidēja vecuma audzes
Briestaudzes
Ciršanas vecumu sasniegušas un pārsniegušas audzes

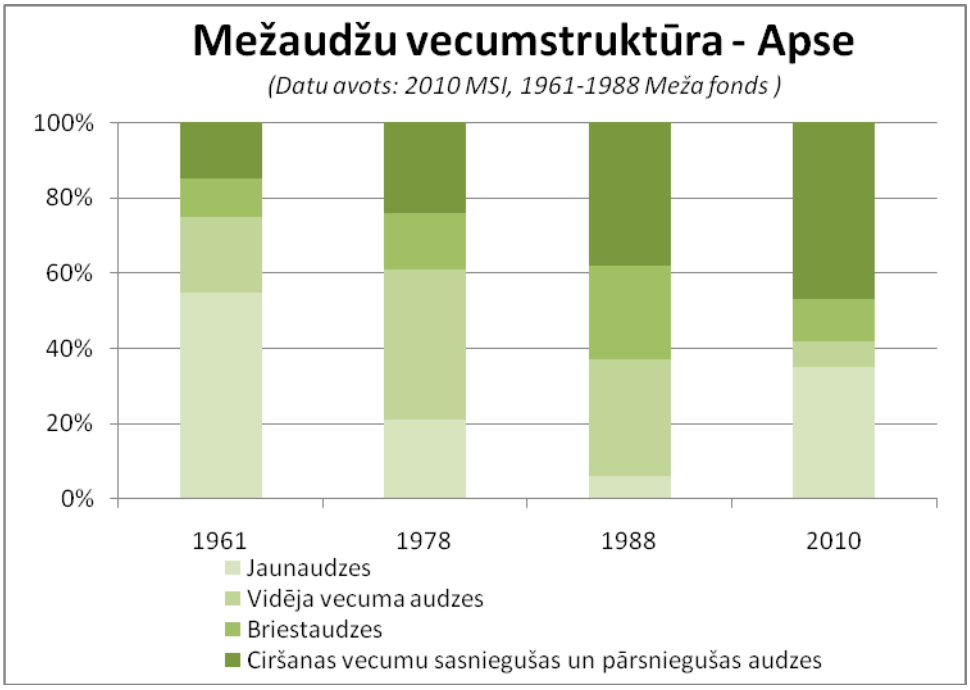

1.4 Koksnes biomasā un augsnē uzkrātais ogleklis mežā un pārējās ar kokiem klātās platībās

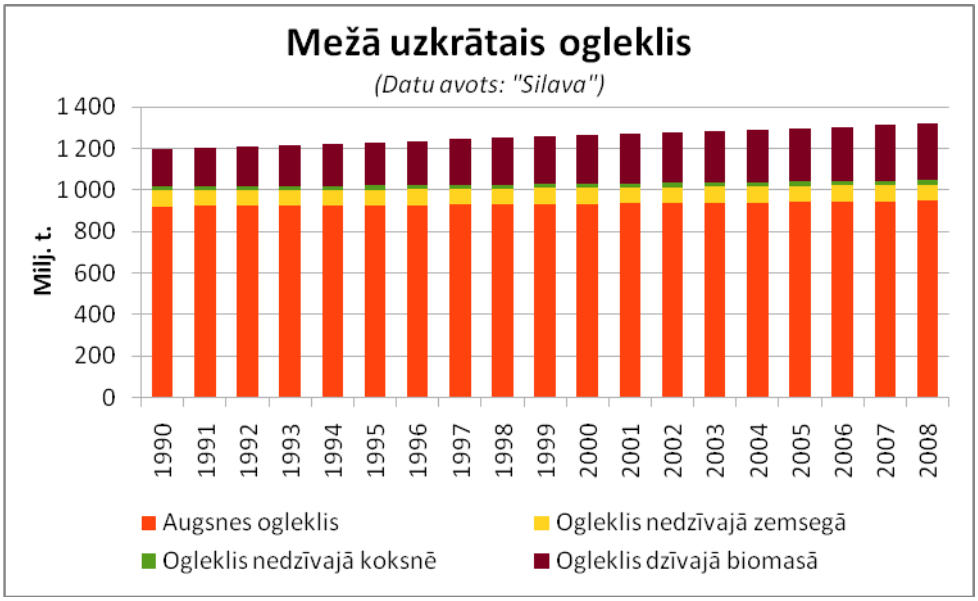

Oglekļa uzkrājums dažādās oglekļa krātuvēs meža likuma meža definīcijai atbilstošās platībās, izņemot zemes, kurās koki nav sasnieguši 2,1 cm caurmēru krūšu augstumā.

2. Meža ekosistēmu veselības un dzīvotspējas saglabāšana

2.1 Gaisa piesārņojuma līmenis mežā sadalījumā – slāpeklis, sērs un bāzes katjoni

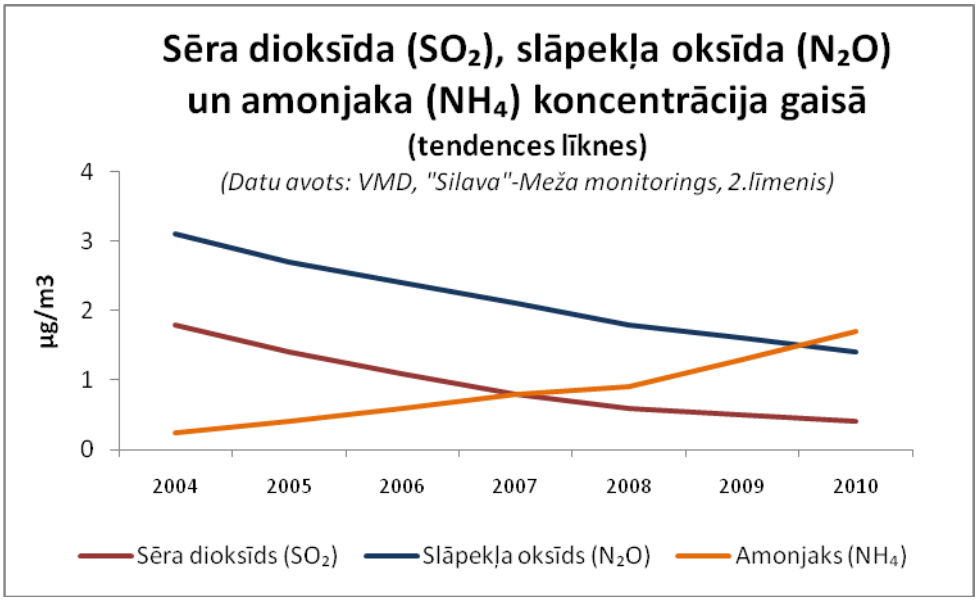

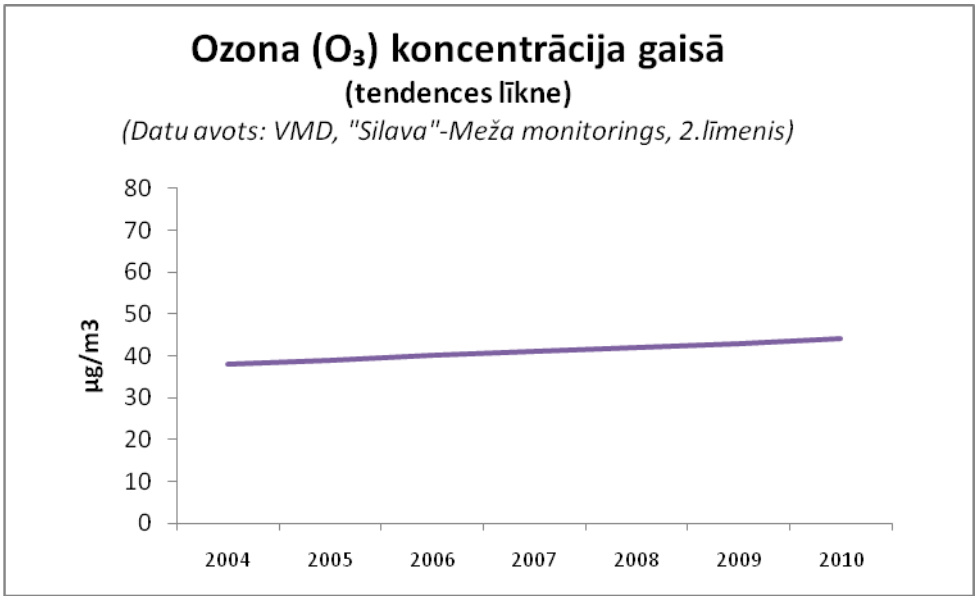

2.2 Meža augsnes veidi

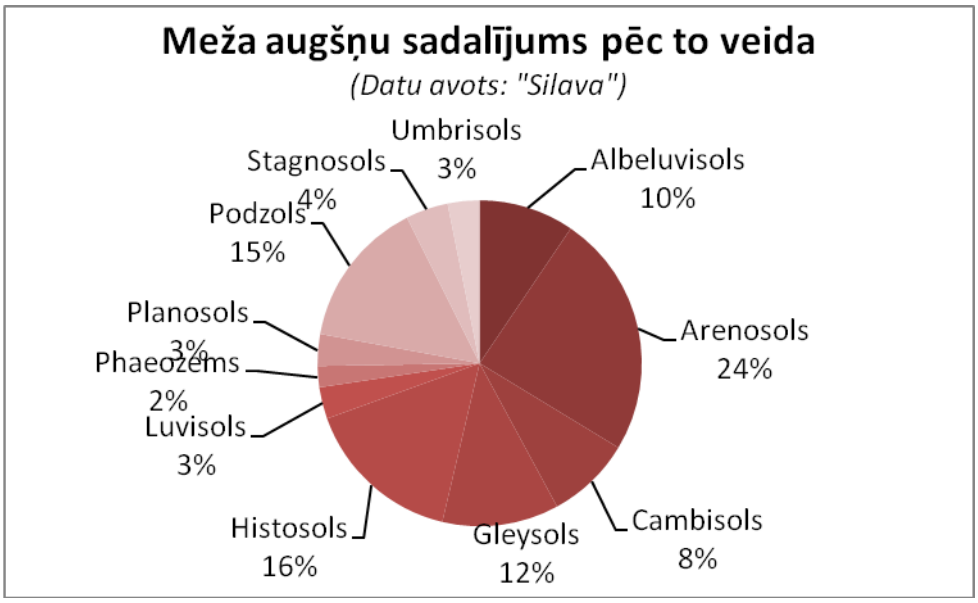

2.3 Galveno koku sugu defoliācija mežā sadalījumā pa defoliācijas klasēm

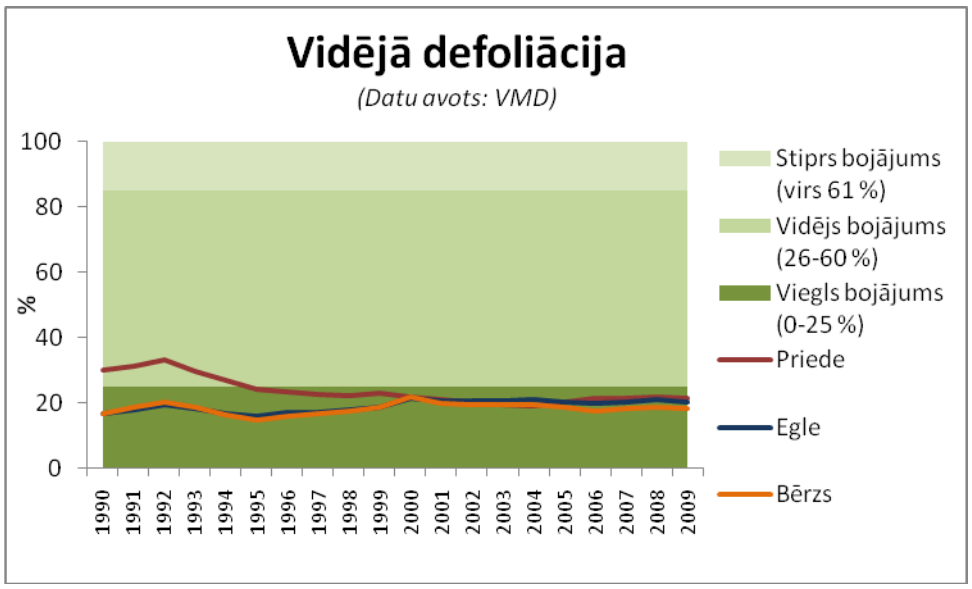

Defoliācija – skuju vai lapu zudums. Defoliācija ir viens no galvenajiem rādītājiem, ko izmanto koku vainaga stāvokļa novērtēšanai un mežaudžu stāvokļa novērtēšanai kopumā. Defoliācija tiek novērtēta parauglaukumos ar 5% precizitāti. Saskaņā ar starptautiskās sadarbības programmas ICP Forests metodiku, par bojātiem tiek uzskatīti koki , kuru defoliācija ir lielāka par 25%.

2.4 Bojāto meža platību sadalījums pēc primārajiem bojājumu cēloņiem (abiotiskie, biotiskie un cilvēka izraisītie)

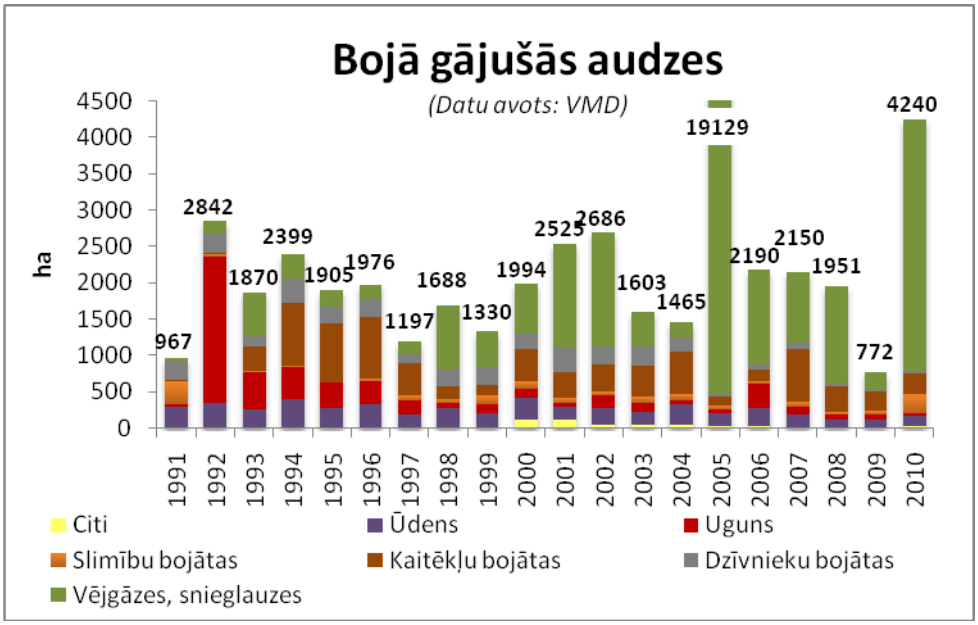

3. Meža produktivitātes funkciju saglabāšana un veicināšana (koksnes un nekoksnes)

3.1 Ikgadējā krājas pieauguma attiecība pret ikgadējo nocirstās koksnes apjomu mežā, kur iespējama koksnes ieguve

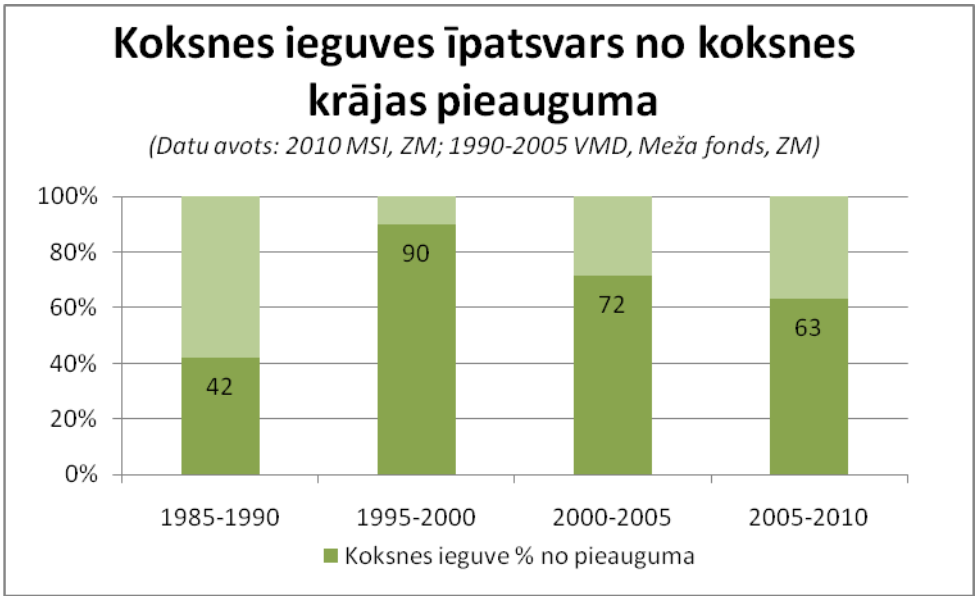

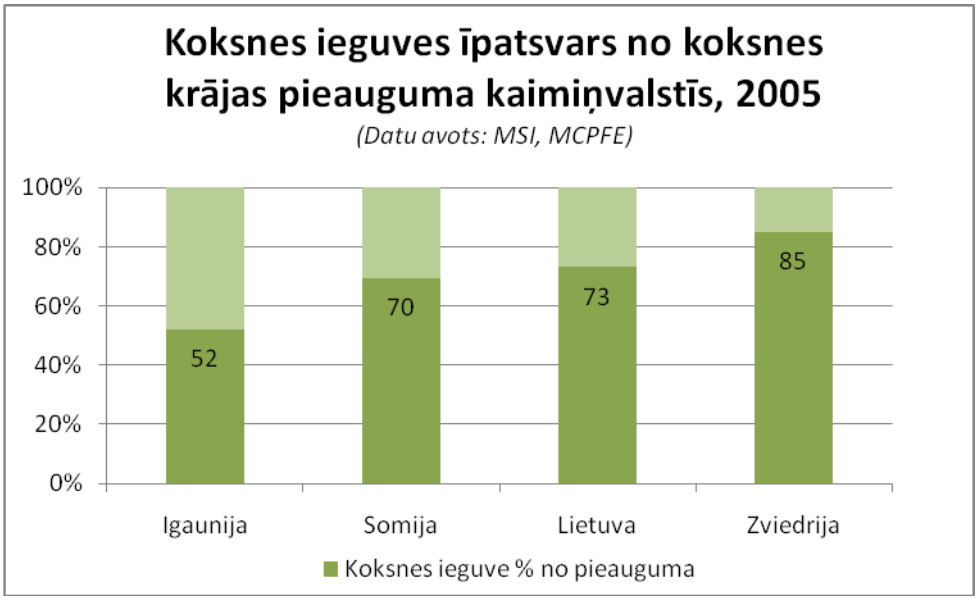

3.2 Apaļkoku ieguve

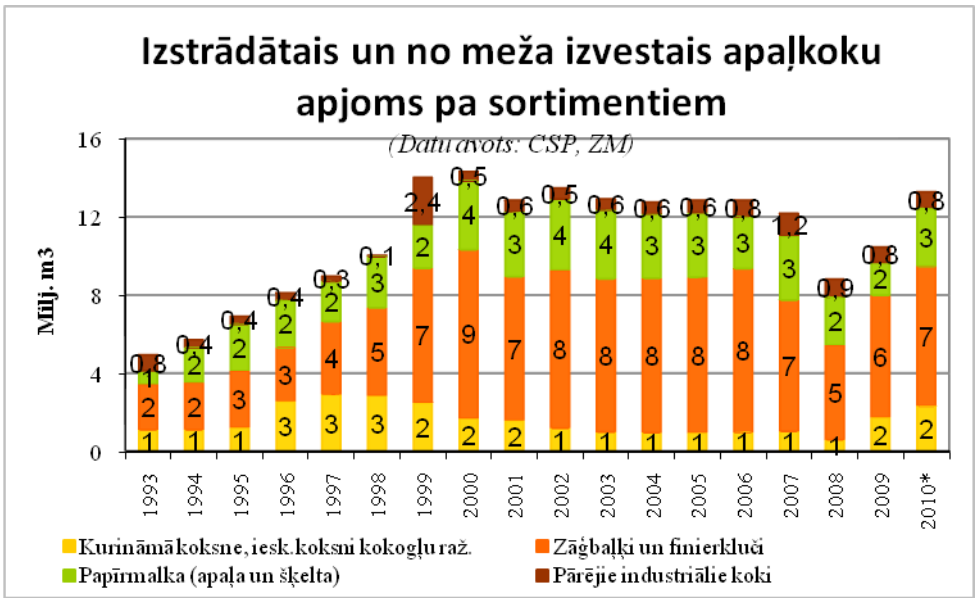

**** prognoze***

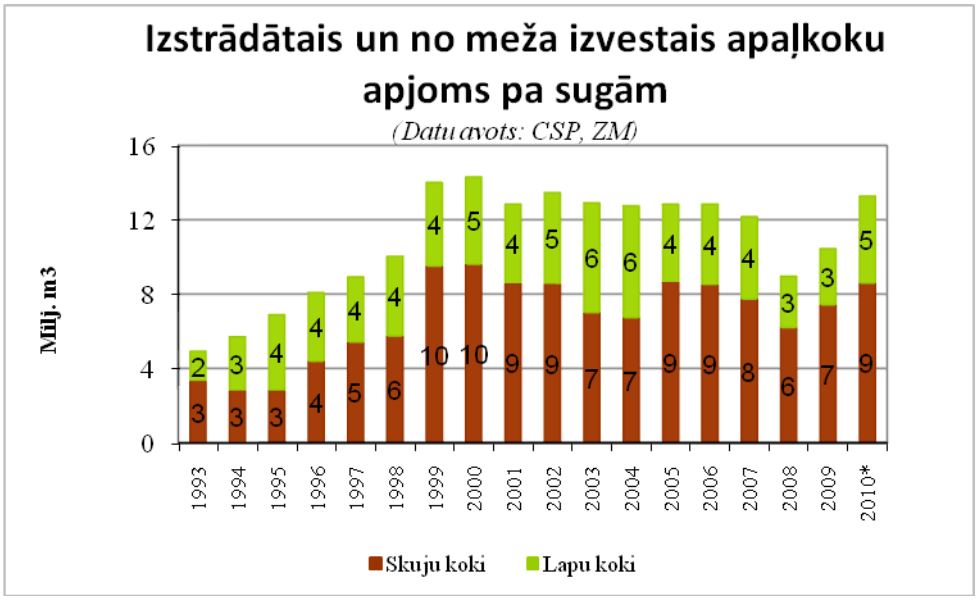

**** prognoze***

3.3 Mežā iegūto nekoksnes produktu apjoms , vērtība un realizācija

Datu avots: Pētījums "Meža nekoksnes produktu un pakalpojumu devuma Latvijas tautsaimniecībā novērtējums".

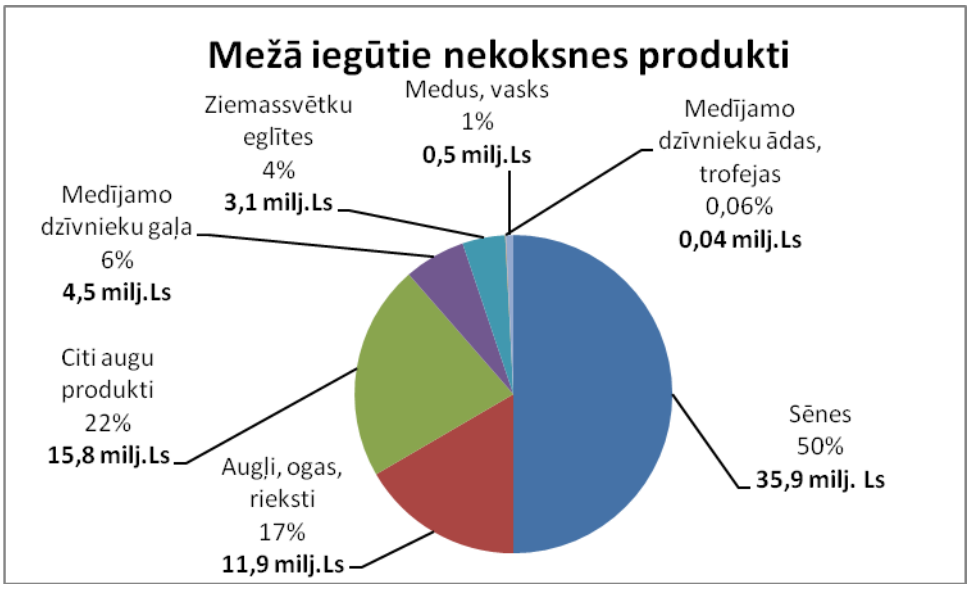

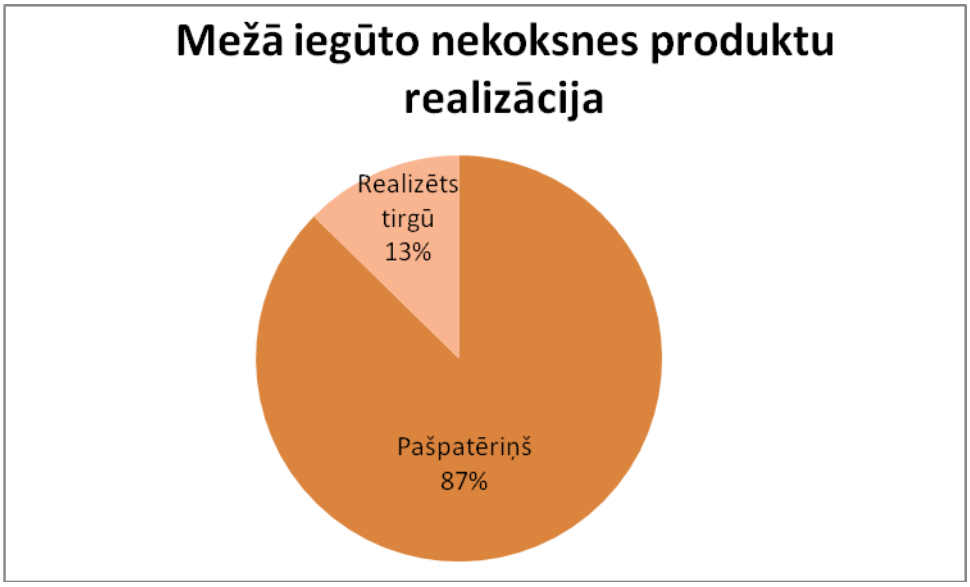

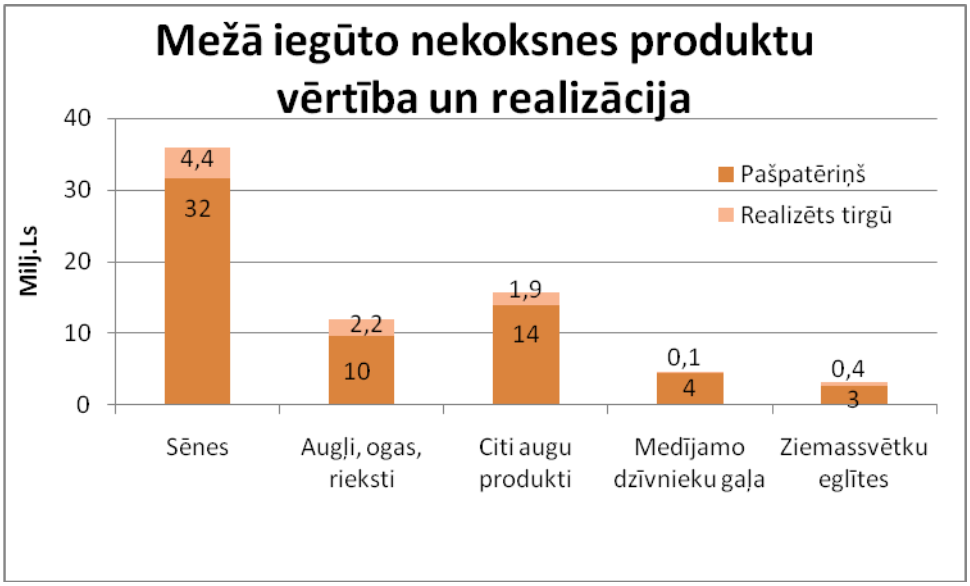

Mežā iegūto nekoksnes produktu vērtība uz vienu iedzīvotāju gadā vidēji sastāda 32 Ls.

3.4 Mežā sniegto pakalpojumu apjoms un vērtība

Datu avots: Pētījums "Meža nekoksnes produktu un pakalpojumu devuma Latvijas tautsaimniecībā novērtējums".

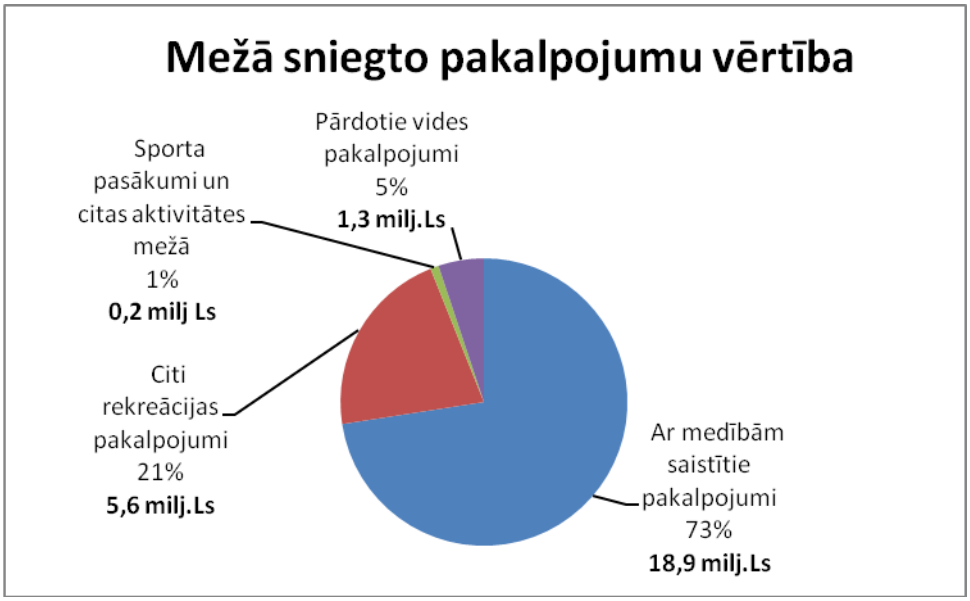

4. Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana, saglabāšana un atbilstoša palielināšana meža ekosistēmās

4.1 Meža sadalījums pēc tajās sastopamo koku sugu skaita un meža tipa

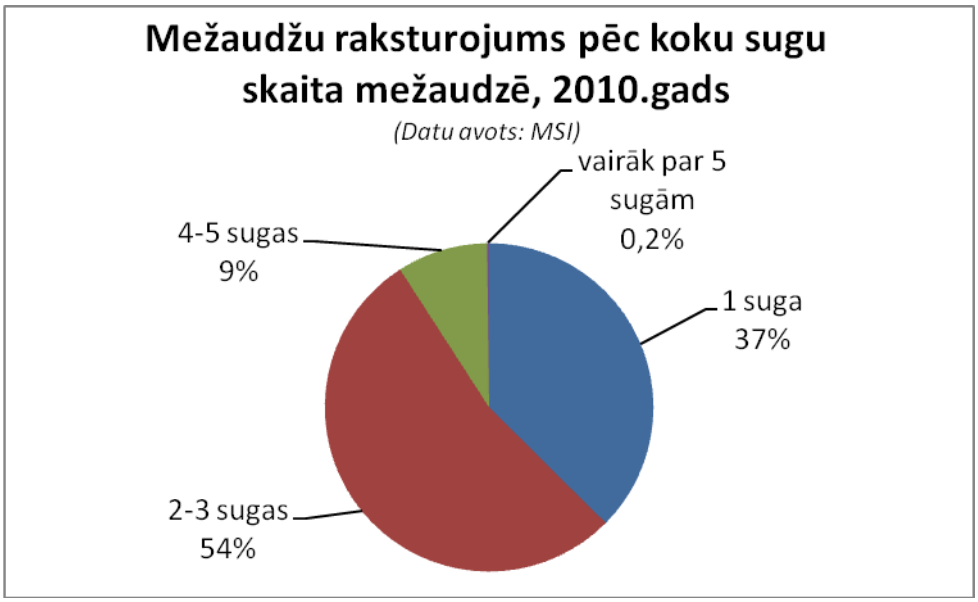

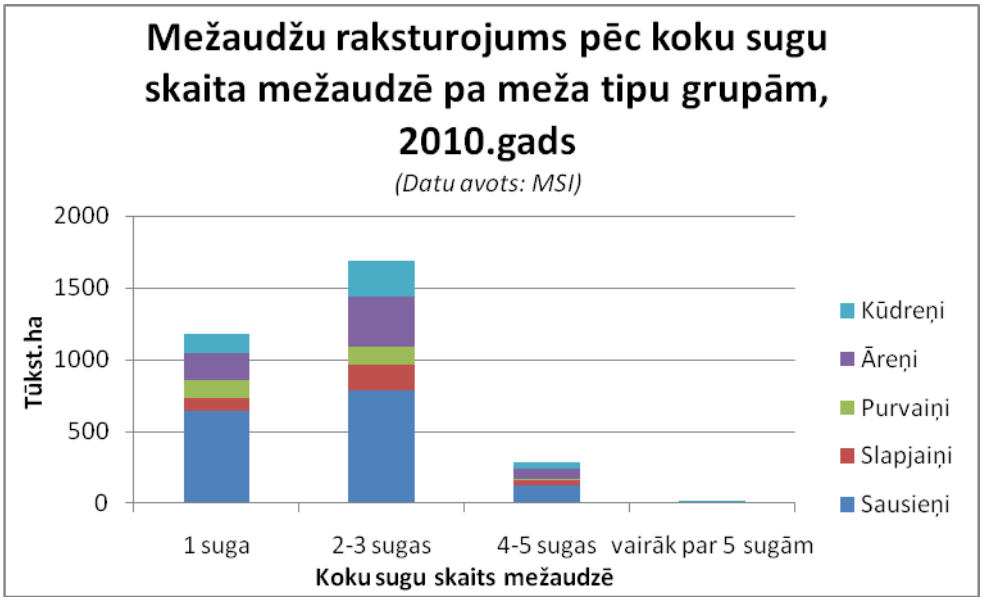

4.2 Mežaudžu sadalījums pēc izcelsmes

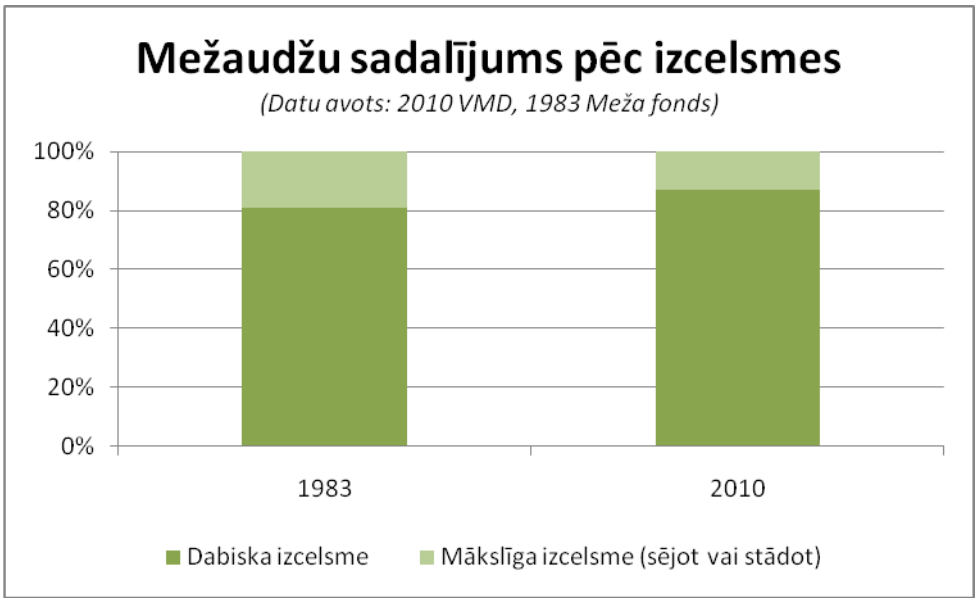

Mežaudžu sadalījums pēc izcelsmes ietver kopējo meža platību sadalījumā pēc meža atjaunošanas vai ieaudzēšanas veida – dabiski atjaunojies vai ieaudzis mežs un mākslīgi atjaunots vai ieaudzēts mežs.

4.3 Meža platību sadalījums pēc meža tipa šādās grupās „cilvēku neskarts", „daļēji dabisks", „plantācija"

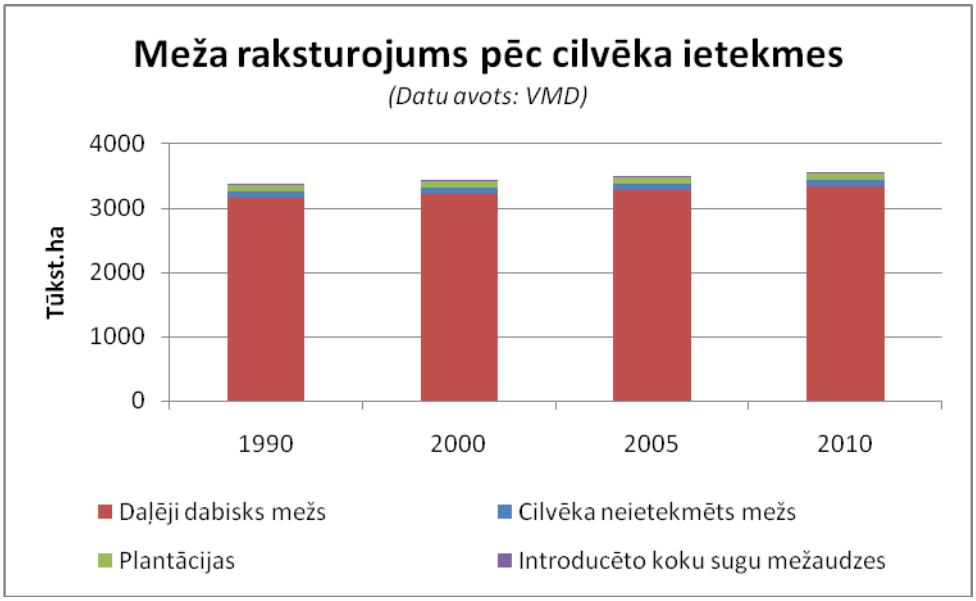

Daļēji dabisks mežs - Vietējo koku sugu dabiska vai gandrīz dabiska meža ekosistēma ar dabiskām strukturālām, kompozīcijas un funkcionālām īpašībām, kurā notiek vai nesenā pagātnē ir notikusi mežsaimnieciska darbība. (Iekļauts viss mežs, kas neatbilst kategorijām „cilvēka neietekmēts mežs" un „plantācija").

Cilvēka neietekmēts mežs - dabiska meža ekosistēma (ar dabisku mežaudzes attīstības gaitu, koku sugu sastāvu, atmirumu un atjaunošanās gaitu), kurā ilgu laiku nav notikusi būtiska cilvēka iejaukšanās. Iekļauta Dabas rezervātu stingrā un regulējamā režīma zona un Dabas parku rezervēta režīma zona

Plantācija - sētas vai stādītas mežaudzes, kur valdošā koku suga ir introducēta koku suga un vietējo koku sugu ieaudzētas, īpašiem mērķiem paredzētas mežaudzes, kas Meža valsts reģistrā reģistrētas kā plantāciju mežs.

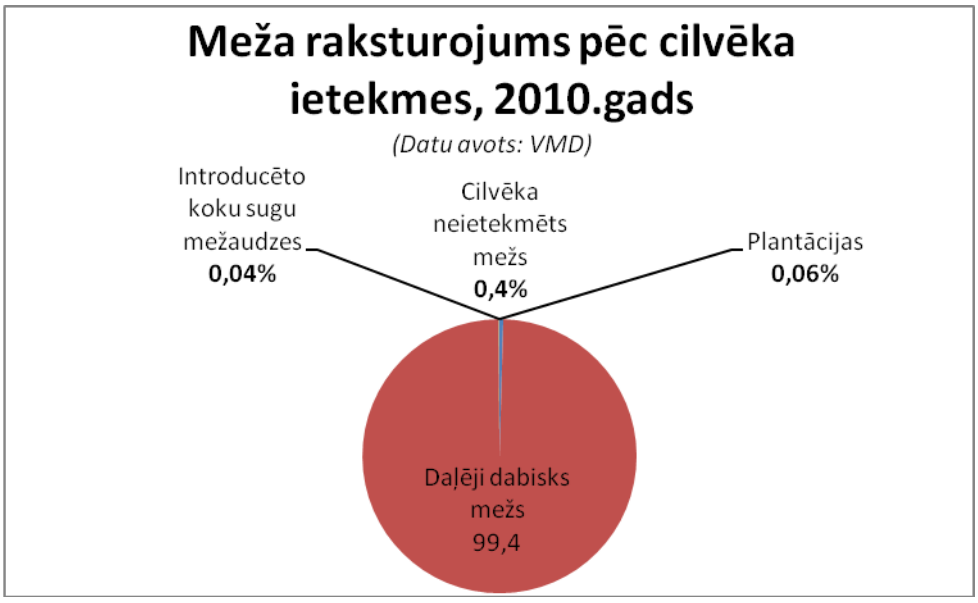

4.4 Meža platību apjoms, kurā valdošā ir introducētā koku suga

Introducēto koku mežaudžu platības, 2010.gadā

	Platība, ha
Kopā:	**1398**
Lapegle	1189
Citas priedes	107
Dižskābardis	43
Citas egles	17
Baltegle	14
Citi ozoli	14
Skābardis	8
Duglāzija	4
Ciedru priede	3

(Datu avots: VMD)

Introducēto koku mežaudzes aizņem 0,04 % no meža platības.

4.5 Stāvošas un guļošas atmirušas koksnes apjoms mežā

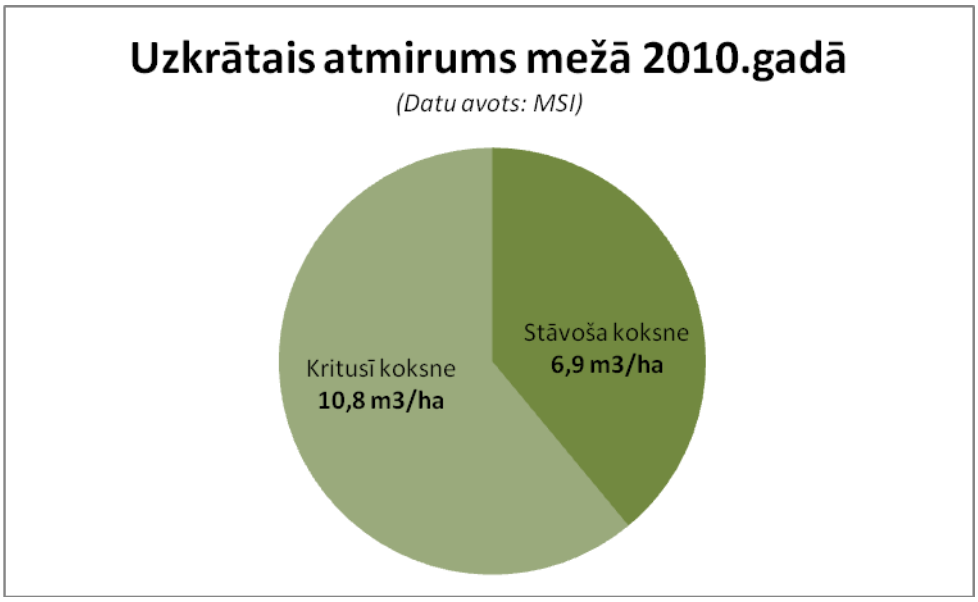

4.6 Platība, kas tiek apsaimniekota meža koku ģenētisko resursu saglabāšanai un izmantošanai (gēnu saglabāšanai in situ un ex situ) un platība, kas tiek apsaimniekota sēklu ražošanai

	1990	2000	2010
Meža platība, kas tiek apsaimniekota meža koku ģenētisko resursu saglabāšanai *in situ*, ha	4950	5565	4887
Platība, kas tiek apsaimniekota meža koku ģenētisko resursu saglabāšanai *ex situ*, ha	238	328	638
Meža platība, kas tiek apsaimniekota sēklu ražošanai, ha	7583	7452	2237

(Datu avots: VMD)

4.7 Meža teritorija, kas tiek aizsargāta, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, ainavu un īpašus dabiskus elementus, saskaņā ar MCPFE novērtēšanas vadlīnijām

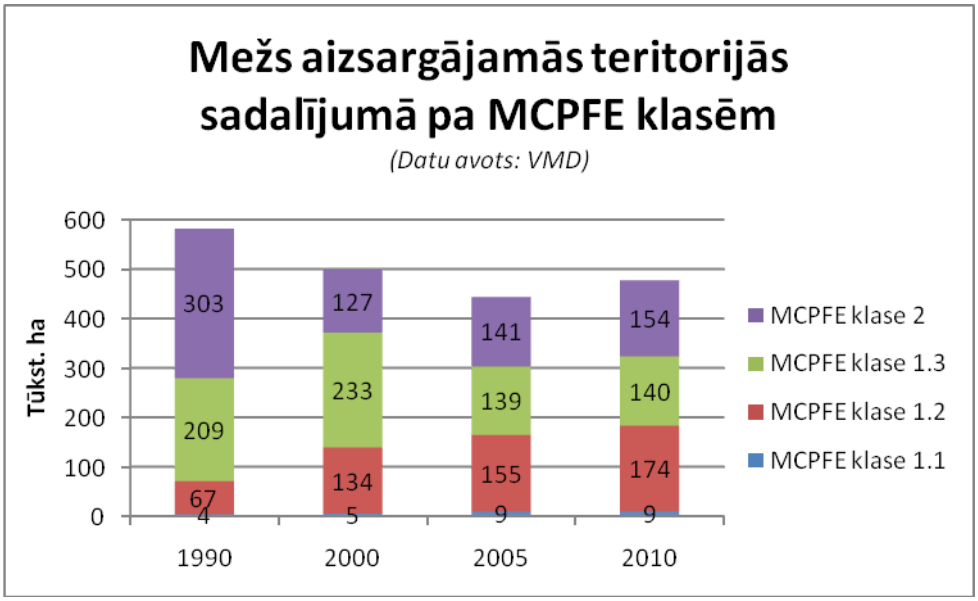

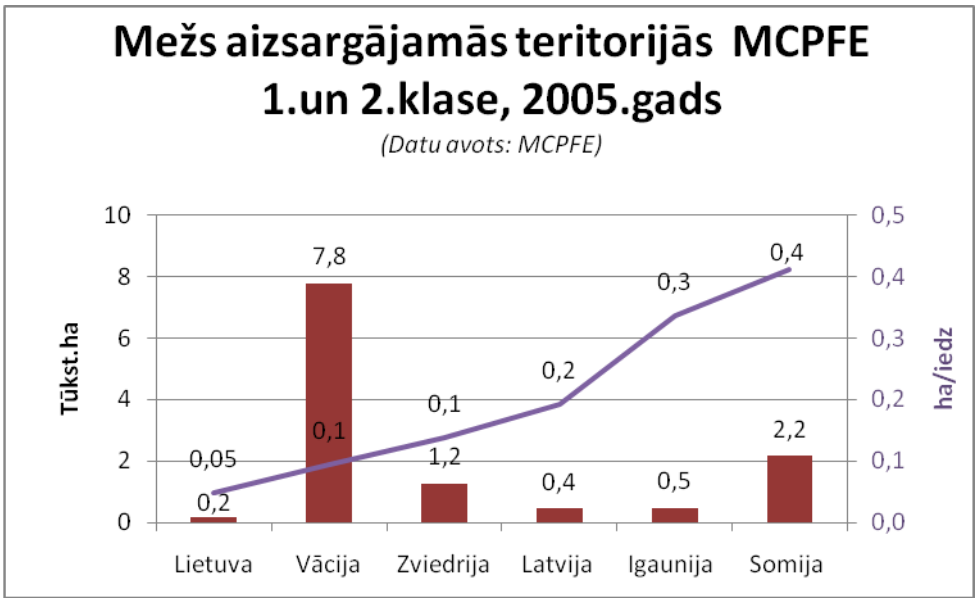

Samazinājums no 1990.g-2000.g.- saistīts ar to, ka 2000.gadā tika pieņemts „Meža likums", ar kuru tika atceltas meža kategorijas, samazinot aprobežotās meža platības (zaļo zonu meža parki, kūrvietu un sanitārās aizsardzības meži).

Samazinājums no 2000.g.-2005.g. – saistīts ar to, ka 2001.gadā tika pieņemti „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā", ar kuriem tiek atcelta daļa no īpaši aizsargājamiem meža iecirkņiem (piem.,krastu meži, aizsargjoslas gar ceļiem, dzelzceļiem, gāzes un naftas vadiem u.c. infrastruktūras objektiem) vai mainīts to aizsardzības statuss uz aizsargājamām zonām gar ūdeņiem (MCPFE klase 3), gar mitrzemēm (MCPFE klase 3), ūdens tilpju/- teču aizsargjoslu (MCPFE klase 3), mikroliegumu (MCPFE klase 1.2) vai buferzonu ap mikroliegumu (MCPFE klase 1.3) un samazinātas šo teritoriju platības.

Klase 1.1 Apsaimniekošanas galvenais mērķis – bioloģiskā daudzveidības saglabāšana bez aktīvas, tiešas cilvēku darbības Aizsargājamā platībā nedrīkst veikt nekādas darbības, izņemot ierobežotu sabiedrības piekļuvi tai un veikt nedestruktīvu izpēti.

Klase 1.2 Apsaimniekošanas galvenais mērķis – bioloģiskā daudzveidības saglabāšana ar minimālu darbību. Cilvēku darbība ir ierobežota līdz minimumam. Resursu izmantošana vietējo iedzīvotāju un vietējo sabiedrību vajadzību apmierināšanai atļauta, ciktāl tā negatīvi neietekmē apsaimniekošanas mērķus.

Klase 1.3 Apsaimniekošanas galvenais mērķis – bioloģiskā daudzveidības saglabāšana aktīvi apsaimniekojot. Nedrīkst veikt pasākumus, kas kaitē apsaimniekošanas mērķim un negatīvi ietekmē bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Klase 2 Apsaimniekošanas galvenais mērķis – ainavu un specifisku dabas elementu aizsardzība. Darbība ir tieši vērsta uz to, lai aizsargātu ainavu daudzveidību, kultūras, estētiskās, garīgās un vēsturiskās un atpūtas vērtības un specifiskus dabas elementus.

Klase 3 Augsnes ūdens un citu meža ekosistēmas funkciju aizsardzība. Apsaimniekošana ir tieši vērsta uz augsnes un tās īpašību vai ūdens kvalitātes un kvantitātes, vai citu meža ekosistēmu funkciju aizsardzību. Nedrīkst veikt nekādas darbības, kas negatīvi ietekmē augsni vai ūdeni, vai spēju aizsargāt citas ekosistēmas funkcijas.

Aizsargajama teritorija	***Tūkst.* ha 2009**	**MCPFE klase**
Dabas rezervāti kopā	9	
Stingrā režīma zona	3	1.1
Regulējamā režīma zona	6	1.2
Buferzona	0,7	1.3
Nacionālie parki kopā	102	
Dabas rezervātu zona	7	1.1
Dabas liegumu zona	36	1.2
Ainavu aizsardzības zona	31	2
Kultūrvēsturiskā zona	1	2
Neitrālā un dabas parku zonas	27	1.3
Dabas liegumi	94	1.2
Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta dabas lieguma zona	3	1.2
Dabas parki	62	1.3
Aizsargājamo ainavu apvidi	78	2
Aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi	0,6	2
Aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi	1,4	2
Vietējās nozīmes dabas liegumi	0,3	1.2
Vietējās nozīmes dabas parki	0,6	1.3
Baltijas jūras krastu kāpu aizsargjosla	9	3
Baltijas jūras ierobežotās saimnieciskās darbības josla	67	3
Aizsargājamās zonas gar ūdeņiem	43	3
Aizsargājamās zonas gar mitrzemēm	22	3
Aizsargjosla ap pilsētām	29	2
Ūdens tilpju/-teču aizsargjosla	19	3

Mikroliegumi	35	1.2
Buferzonas ap mikroliegumiem	32	1.3
Meži pilsētu administratīvajās robežās	12	2
Aizsargājamās dabas teritorijas kopā	**543**	

5. Aizsargājošo funkciju uzturēšana un atbilstoša palielināšana meža apsaimniekošanā (it īpaši augsnes un ūdens)

5.1 Meža teritorija, kas izdalīta, lai novērstu augsnes eroziju, pasargātu ūdens resursus, vai lai uzturētu citas meža ekosistēmas funkcijas – daļa no MCPFE iedalījuma klases „Aizsargājošās funkcijas"

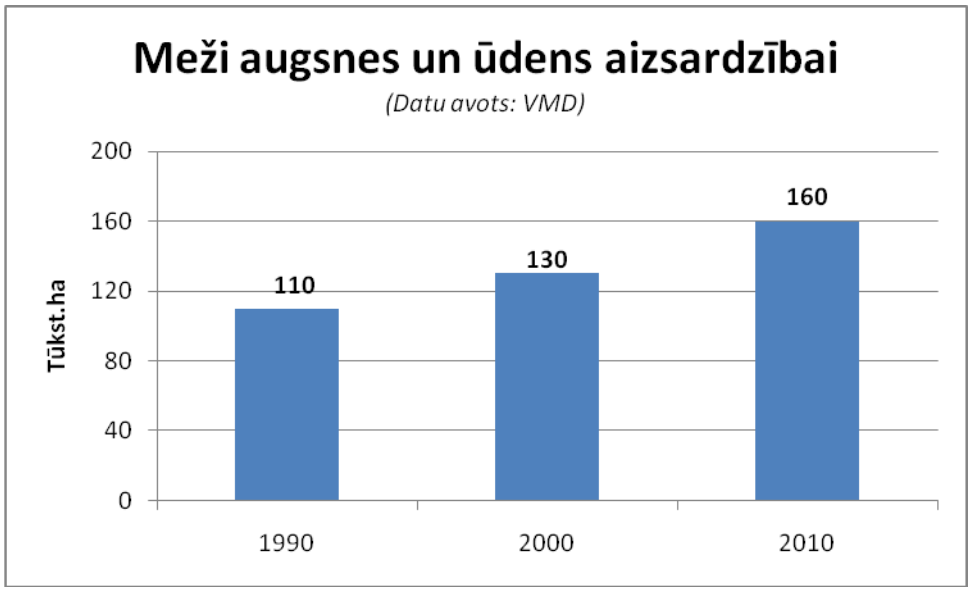

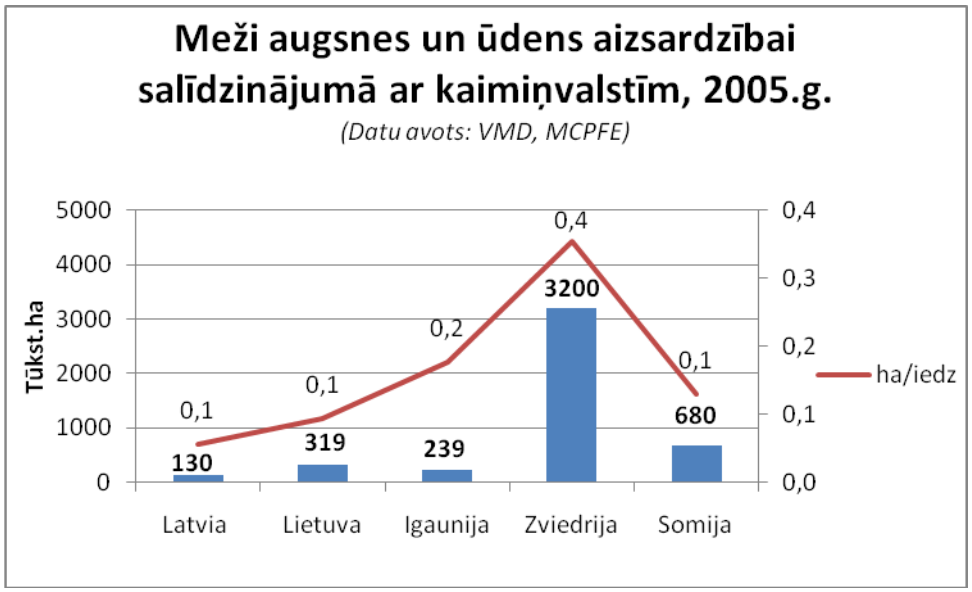

6. Citu sociālekonomisko funkciju un nosacījumu saglabāšana

6.1 Meža īpašumu skaits sadalījumā pa īpašnieku kategorijām un lieluma grupām

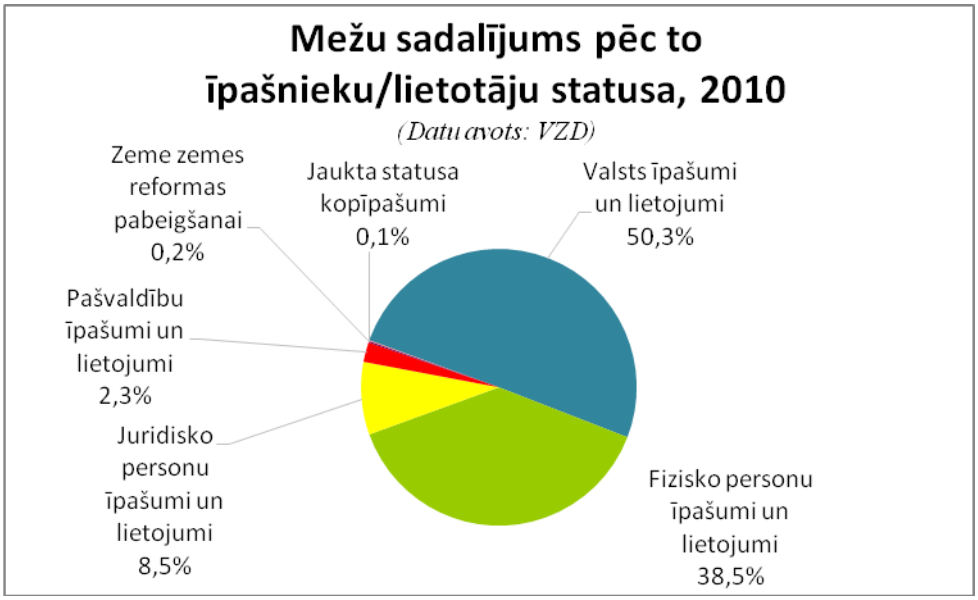

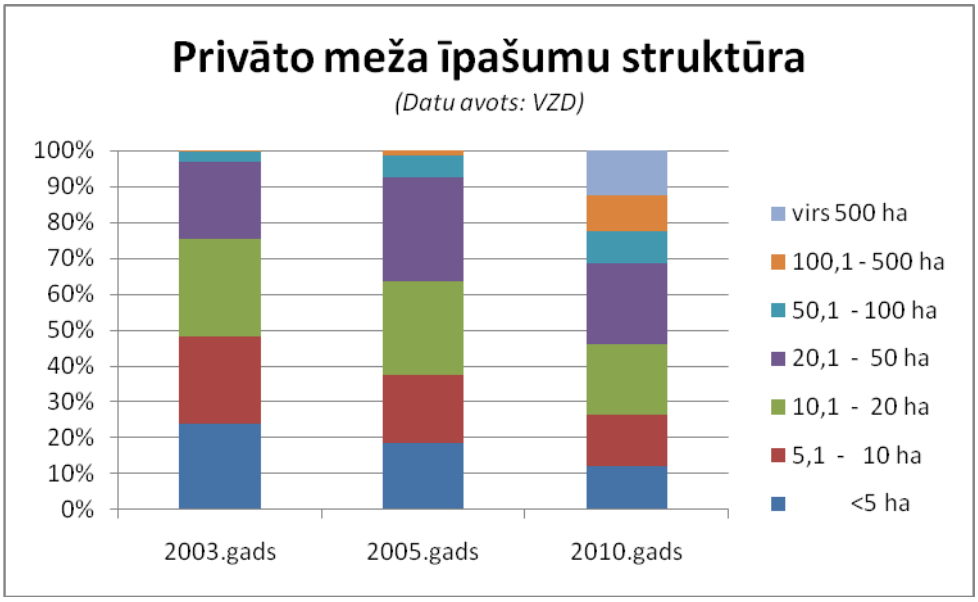

6.2 Meža nozares uzņēmumu darbības rādītāji

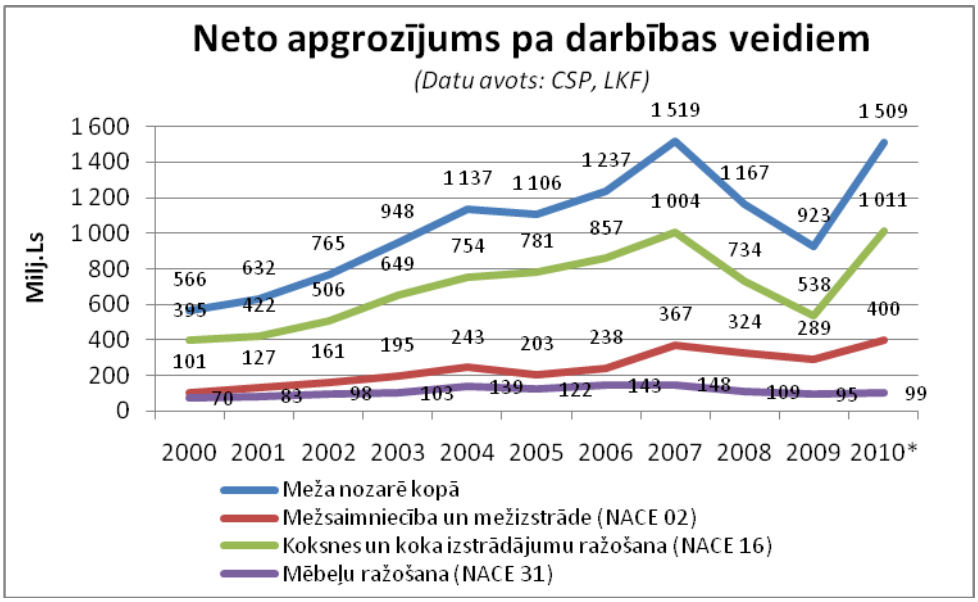

**** prognoze***

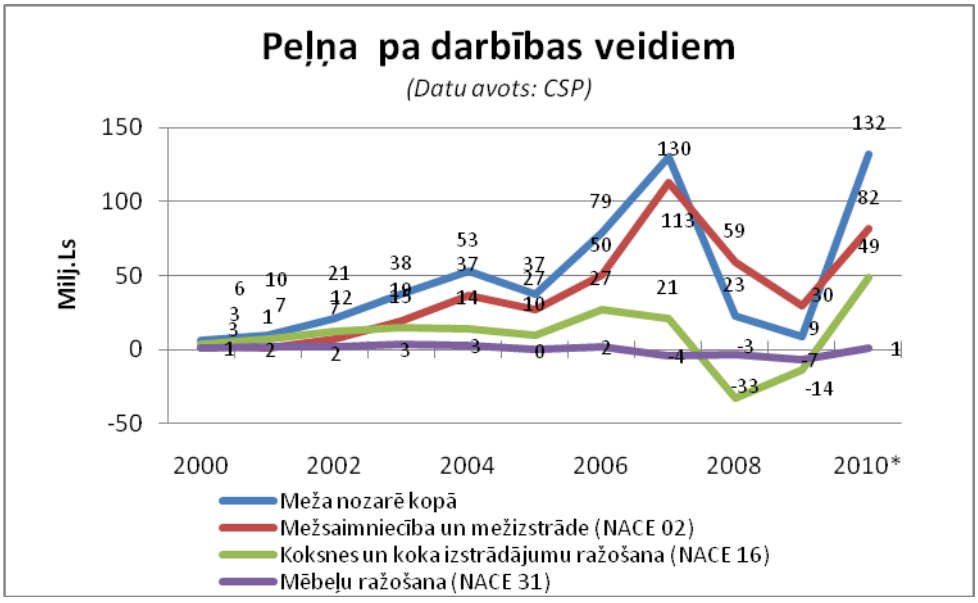

**** prognoze***

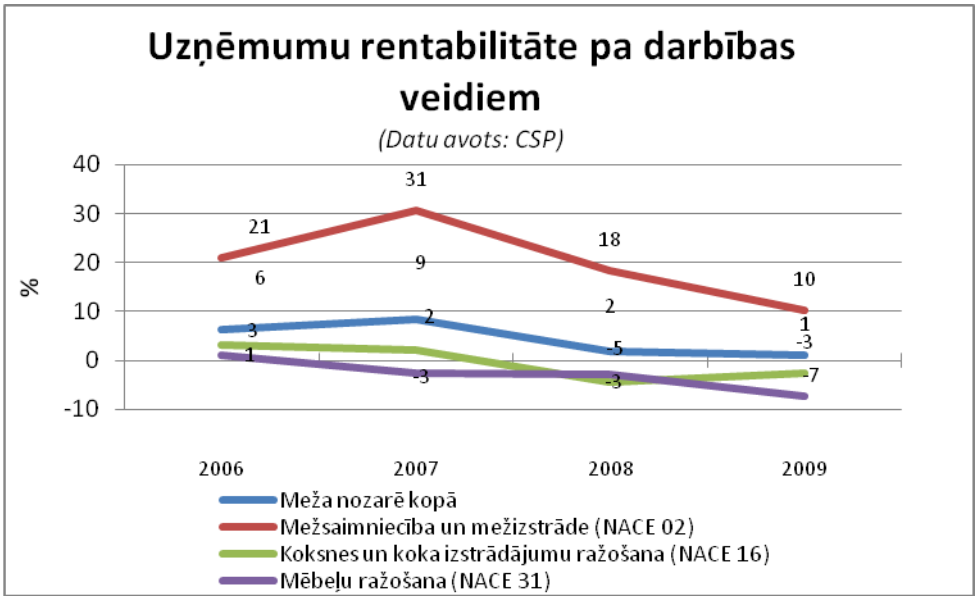

6.3 Kopējie izdevumi par ilgtermiņa ilgtspējīgiem pakalpojumiem no meža

Natura 2000 maksājumi

Gads	Sabiedriskais finansējums, EUR	Ls	Atbalstu saņēmušo meža īpašnieku skaits	Meža platība, par kuru saņemts atbalsta maksājums, ha
2008	918 267	645 362	1 136	15 348
2009	1 172 467	824 014	1 413	19 461

Maksājumi par saimnieciskās darbības ierobežojumiem privātajos mežos

Gads	Finansējums, Ls
2006.	300 000
2007.	626 109
2008.	1 634 325
2009.	1 339 766
2010.	2 273 996

Datu avots (VIDM valsts budžets)

Īpašumu skaits par, kuriem attiecīgajā gadā ir pieņemti lēmumi par atlīdzības apmēru

Gads	Īpašumu skaits	Platība, ha
2006.	18	138
2007.	77	700
2008.	134	978
2009.	75	487
2010.	37	274

Datu avots (VIDM valsts budžets)

Izdevumi par ilgtermiņa ilgtspējīgiem pakalpojumiem no meža ietver valdības izdevumus, lai nodrošinātu vai lai motivētu citus nodrošināt ilgtermiņa meža pakalpojumus. Tie ietver izdevumus, kas tieši attiecināmi uz mežu, lai palielinātu vai saglabātu vides kapitālu. Tie neietver

ar izglītību un zinātni saistītos izdevumus un tekošos izdevumus, lai nodrošinātu pakalpojumus. Meža pakalpojumu kategorijas – ekoloģiskie pakalpojumi (izdevumi dabisko biotopu uzturēšanai), ūdens aizsardzība, augsnes aizsardzība, veselības aizsardzība, biosfēras pakalpojumi (izdevumi aizsargājošo mežu uzturēšanai), bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, klimata regulācija, sociālie pakalpojumi, tūrisms, rekreācija, sporta aktivitātes, garīgie, kultūras vēstures pakalpojumi.

6.4 Nodarbināto skaits meža nozarē un darba samaksa

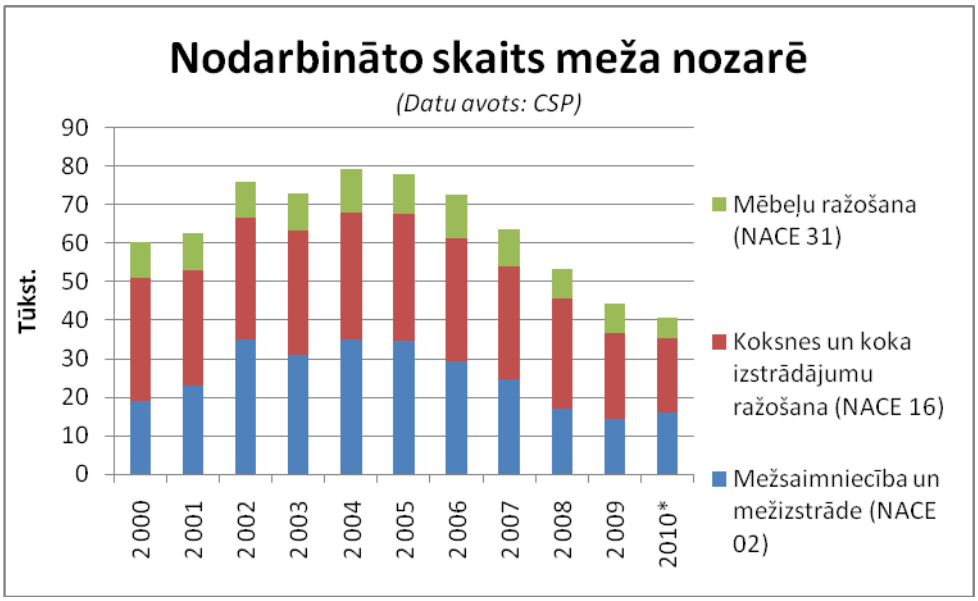

**** prognoze***

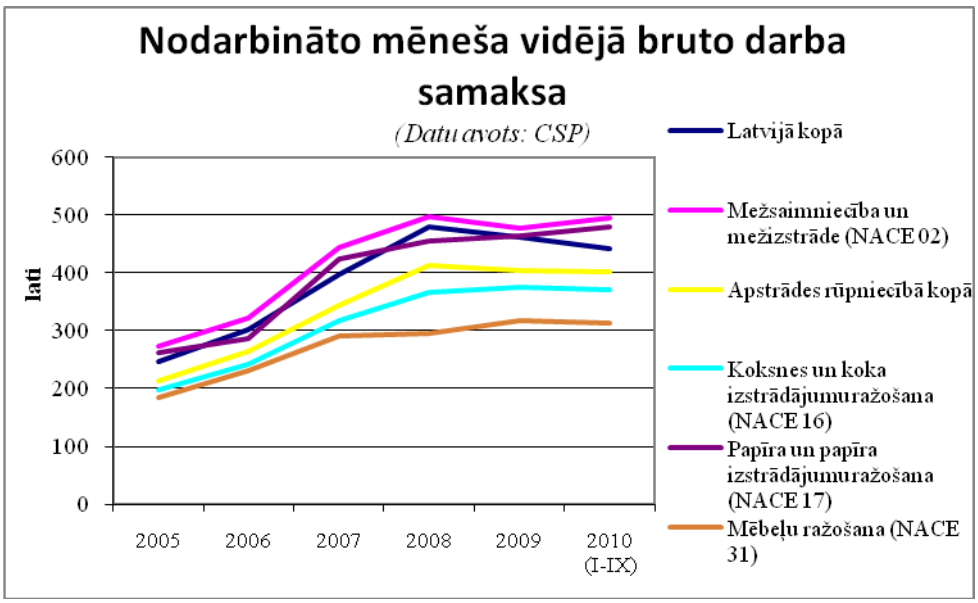

6.5 Negadījumu un arodslimību biežums meža nozarē

Nelaimes gadījumos cietušo skaits

Nozare	Gads	Skaits kopā	Tai skaitā	
			Smagi	Letāli
Mežsaimniecība un mežizstrāde (NACE 02)	2009	9	1	2
	2005	52	8	1
Koksnes un tās izstrādājumu ražošana (NACE 16)	2009	108	18	3
	2005	204	37	2
Mēbeļu ražošana (NACE 31)	2009	11	2	0
	2005	29	2	0

Arodsaslimšanu gadījumu skaits

Nozare	Gads	Skaits
Mežsaimniecība un mežizstrāde (NACE 02)	2009	11
	2005	17
Koksnes un tās izstrādājumu ražošana (NACE 16)	2009	73
	2005	35
Mēbeļu ražošana (NACE 31)	2009	9
	2005	2

6.6 Koksnes un koksnes produktu patēriņš uz vienu iedzīvotāju

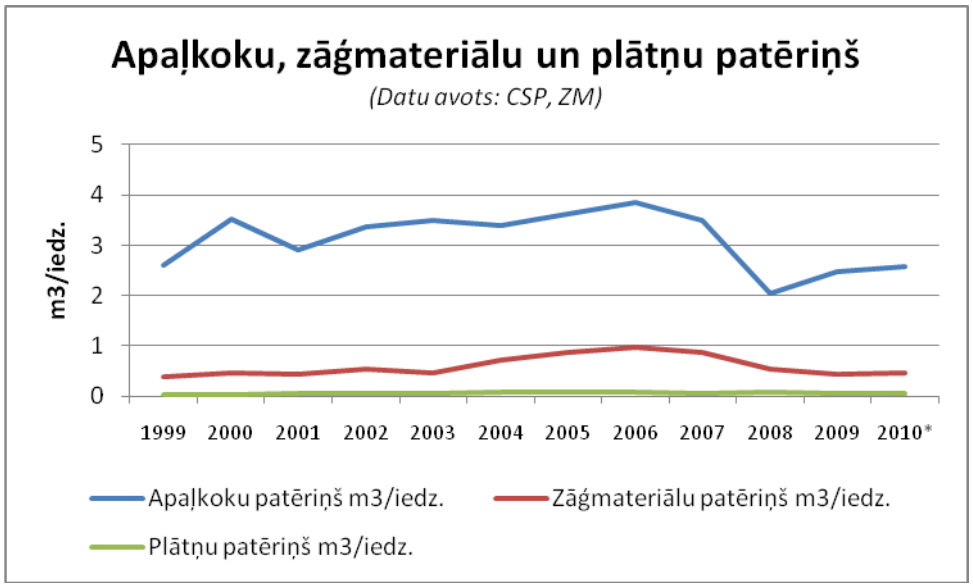

**** prognoze***

6.7 No koksnes iegūtās enerģijas īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā, kurināmās koksnes veidi

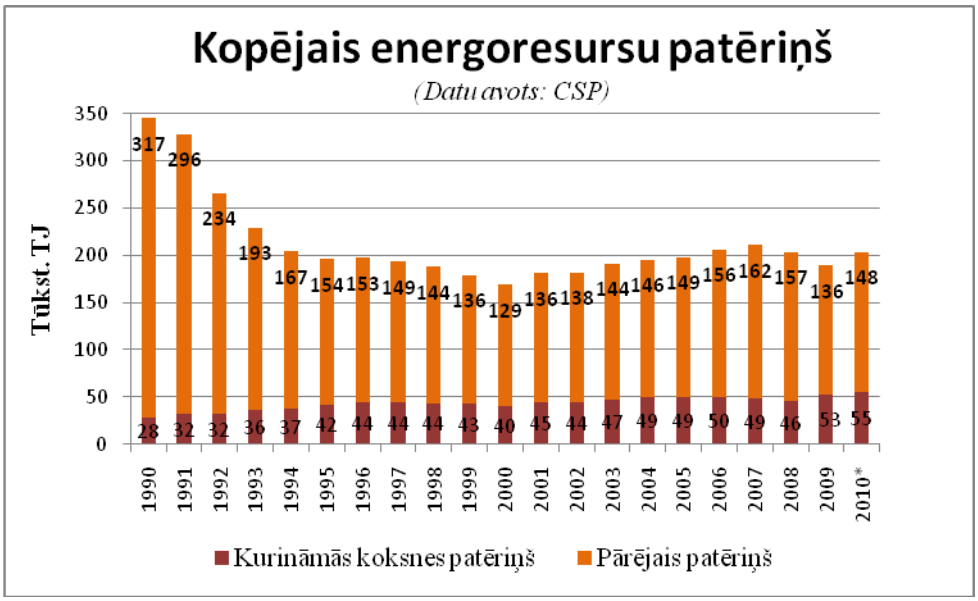

**** prognoze***

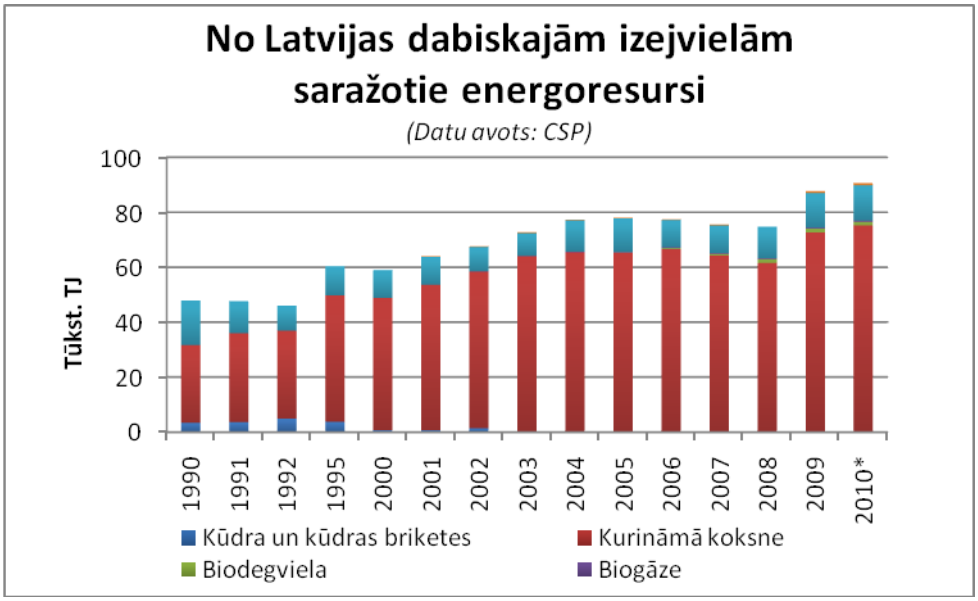

**** prognoze***

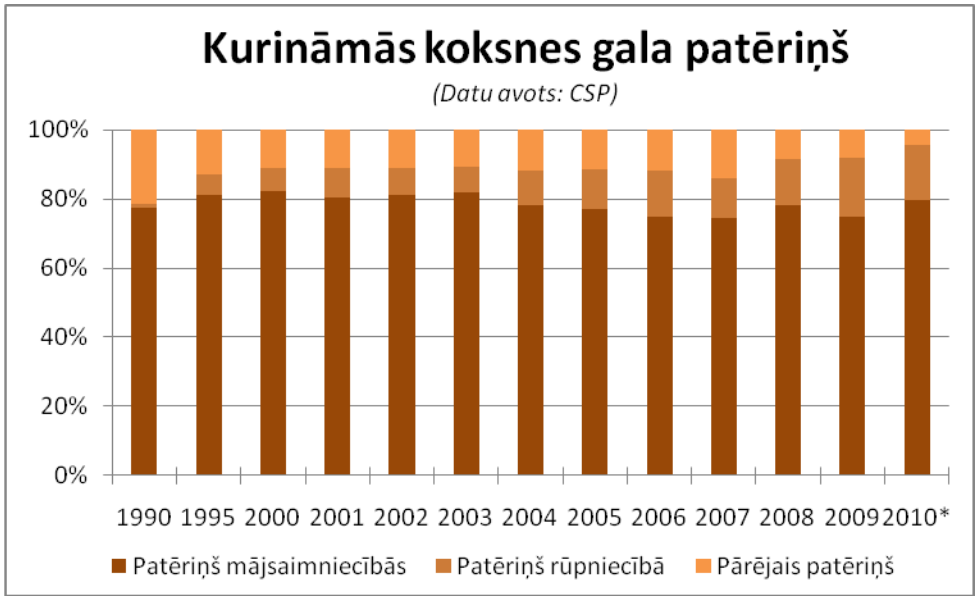

***** prognoze**

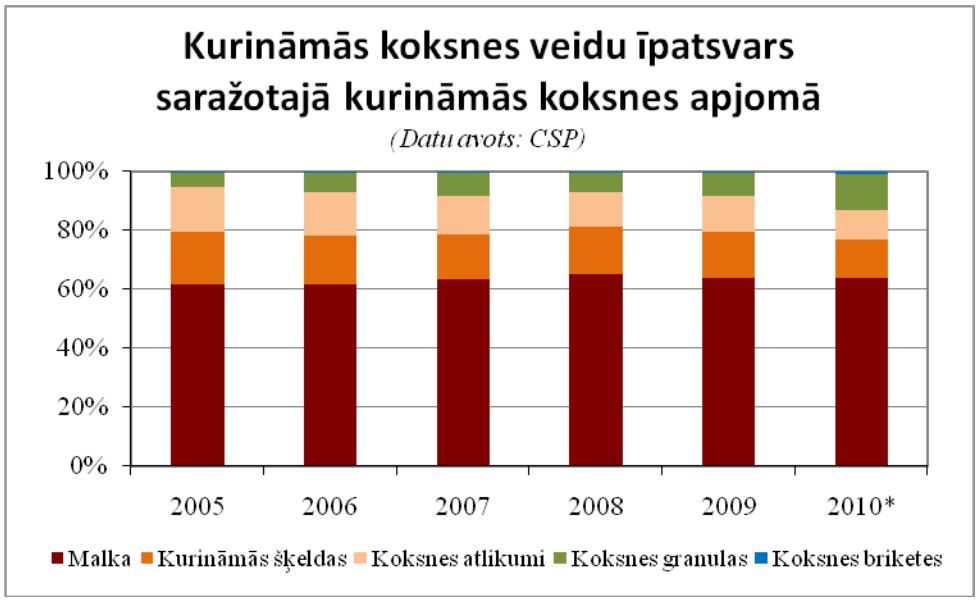

***** prognoze**

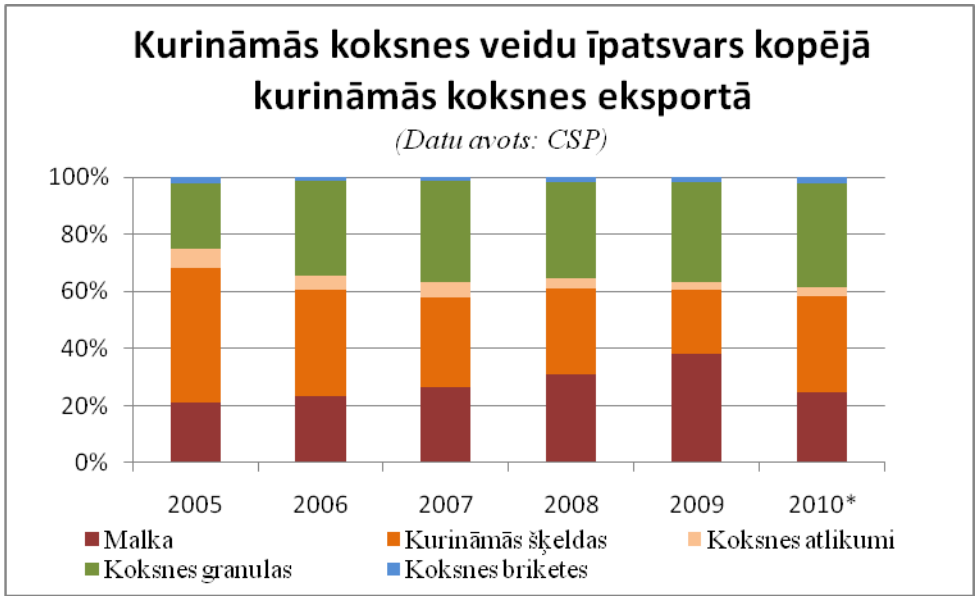

***** prognoze***

6.8 Meža platība, kuru sabiedrībai ir tiesības apmeklēt rekreācijas mērķiem, kā arī indikācija par izmantošanas intensitāti

Gads	Apmeklētājiem brīvi pieejamās meža platības		Platības, kur rekreācija ir viens no galvenajiem apsaimniekošanas mērķiem	
	Kopā (1000 ha)	%	Kopā (1000 ha)	%
2010	3336	99,5	287	8,6
2005	3280	99,5	265	8,0
2000	3216	99,2	254	7,9
1990	3151	99,3	247	7,8

(Datu avots: MSI, VMD)

6.9 Vietu skaits mežā un citās ar kokiem klātās platībās, kas izveidotas kultūras un garīgu vērtību saglabāšanai

Gads	Skaits		
	Kultūras pieminekļi	Meža ainavas	Koki
2005	2299	9	3513

(Datu avots: Kultūras pieminekļu reģistrs)

Gads	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
LVM labiekārtotās sabiedrībai nozīmīgās vietas, t.sk. dabas un kultūrvēsturiskie objekti (skaits)	41	202	324	398	400	400	400	400

(Datu avots: LVM)

7. Meža resursu racionāla izmantošana

7.1 Meža nozares pievienotā vērtība

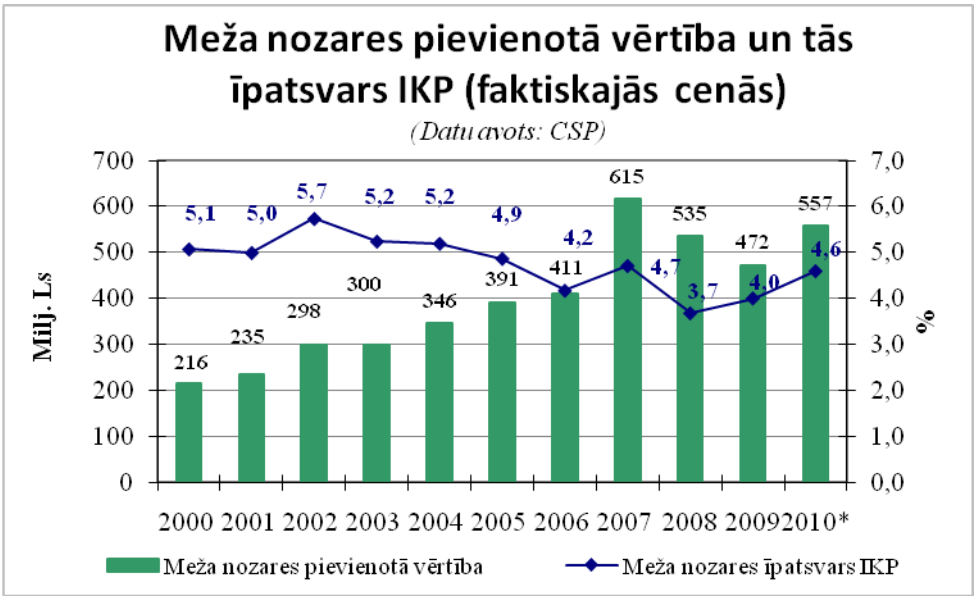

** prognoze*

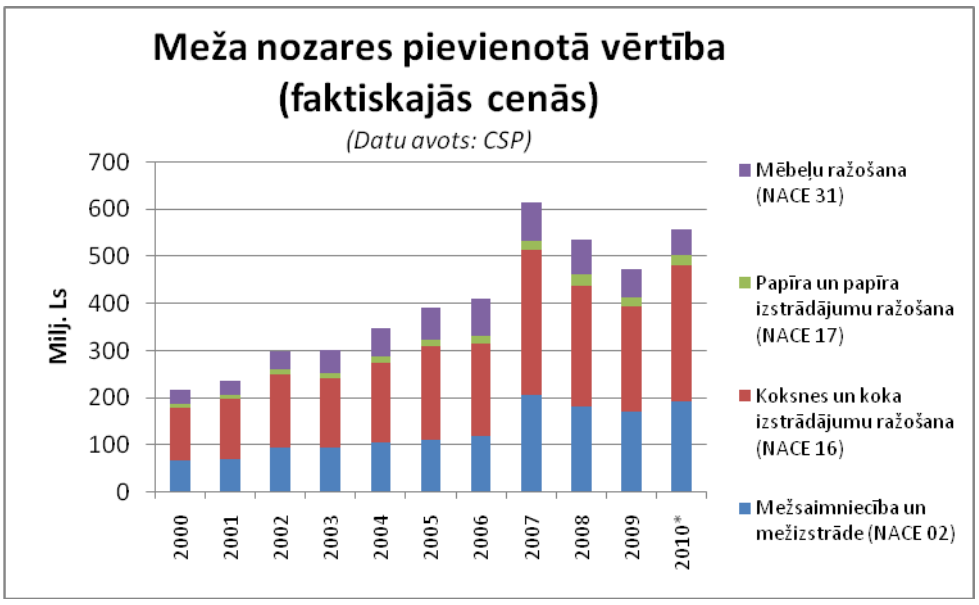

** prognoze*

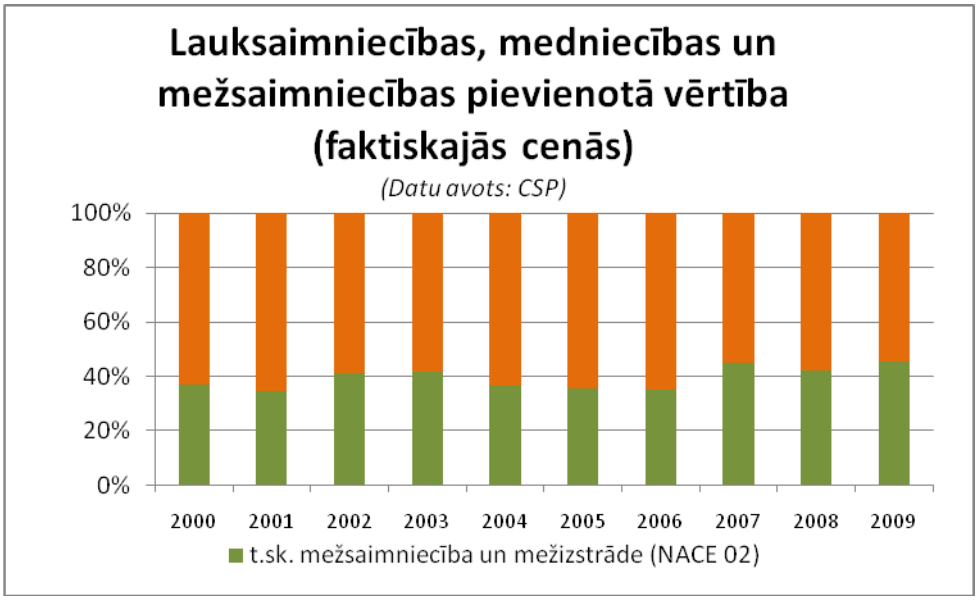
Lauksaimniecības, medniecības un mežsaimniecības pievienotā vērtība (faktiskajās cenās)
(Datu avots: CSP)
100%
80%
60%
40%
20%
0%
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
t.sk. mežsaimniecība un mežizstrāde (NACE 02)

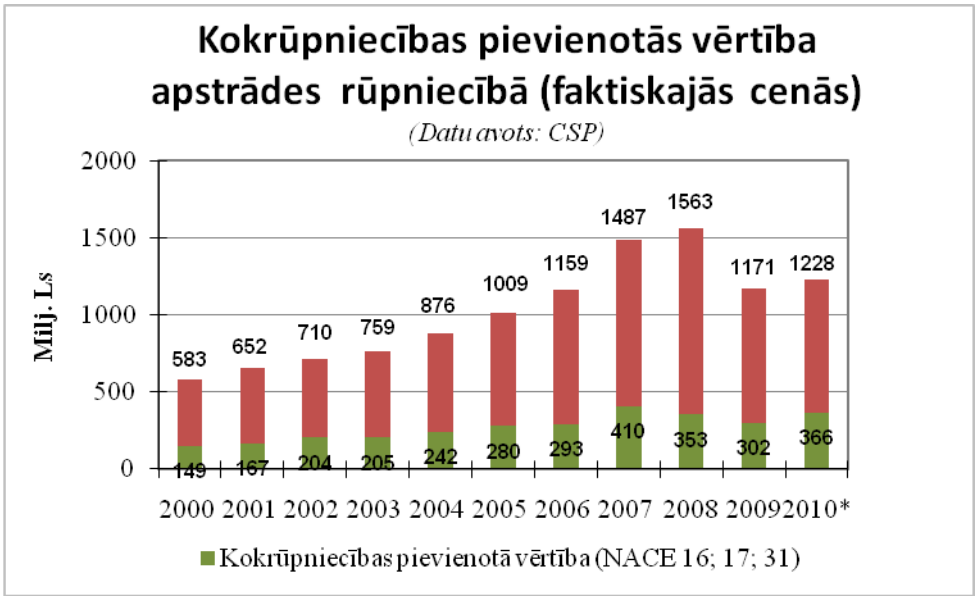
Kokrūpniecības pievienotās vērtība apstrādes rūpniecībā (faktiskajās cenās)
(Datu avots: CSP)
Milj. Ls
2000
1500
1000
500
0
583
652
710
759
876
1009
1159
1487
1563
1171
1228
149
167
204
205
242
280
293
410
353
302
366
2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 20092010*
Kokrūpniecības pievienotā vērtība (NACE 16; 17; 31)

**** prognoze***

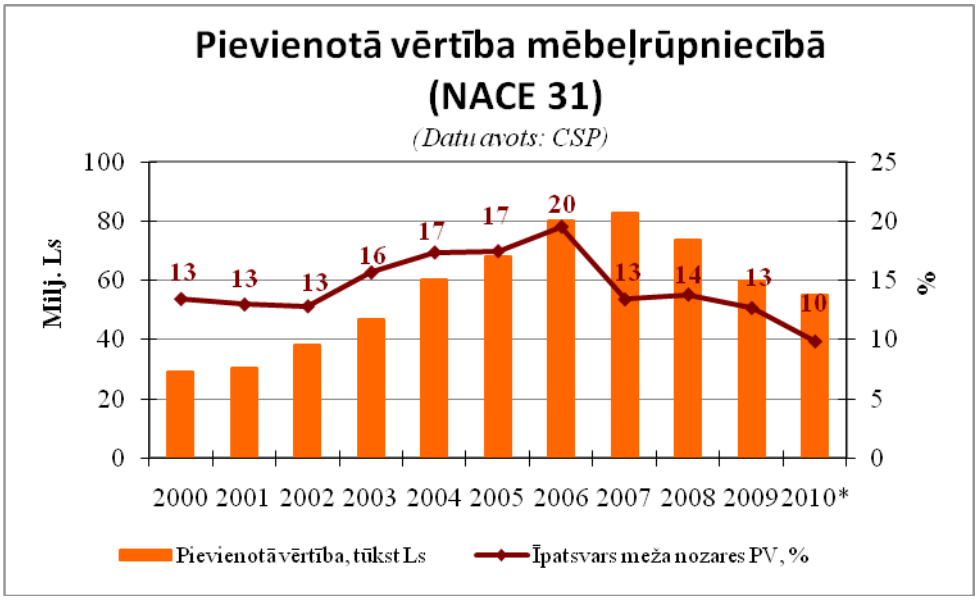

**** prognoze***

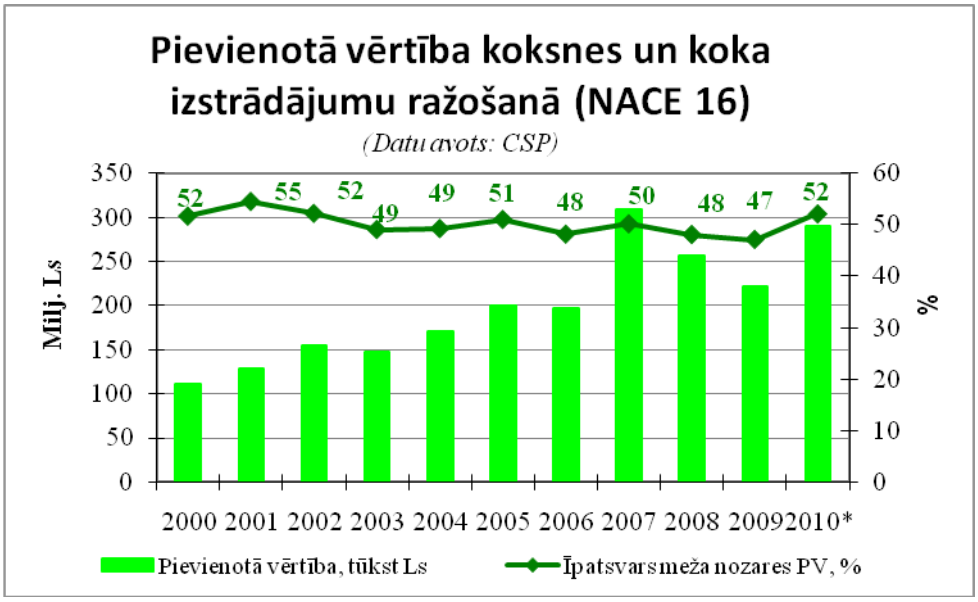

**** prognoze***

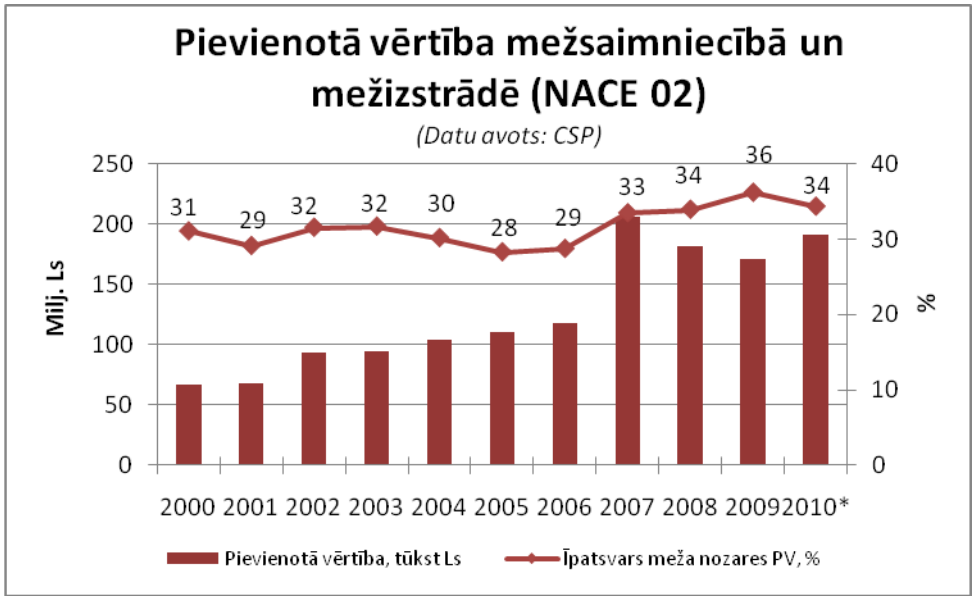

**** prognoze***

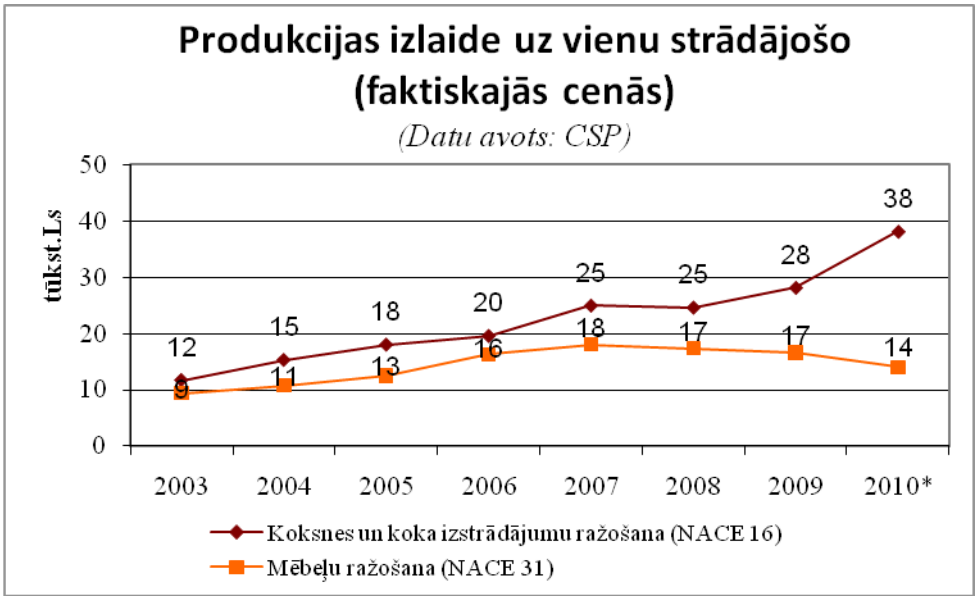

**** prognoze***

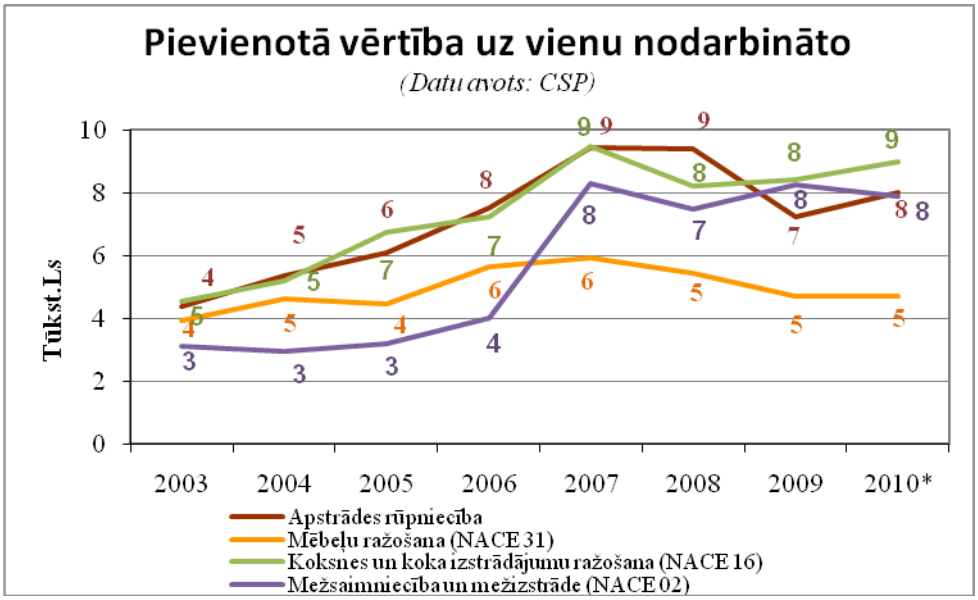

**** prognoze***

7.2 Koksnes un koksnes produktu imports un eksports

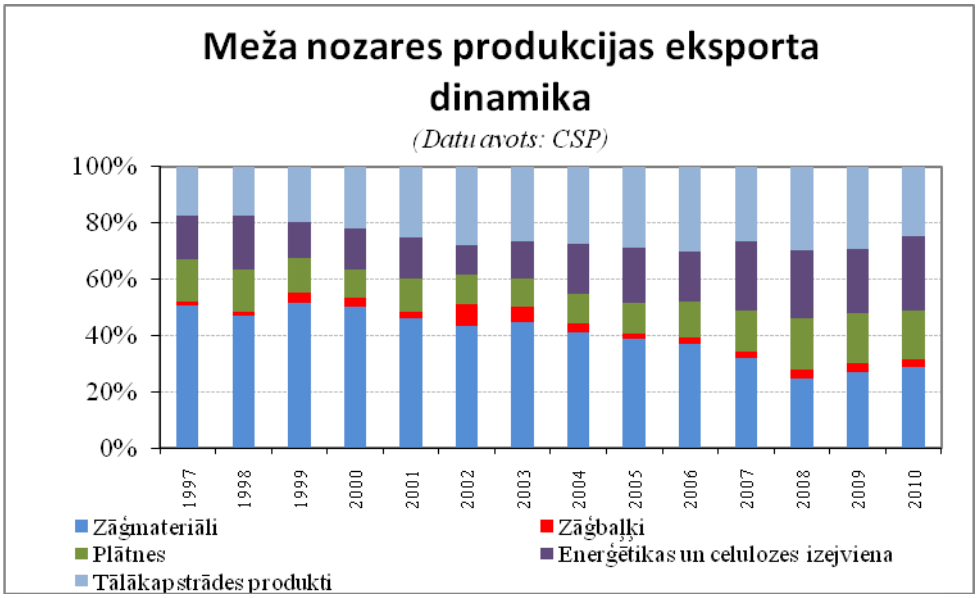

Tālākapstrādes produkti – profilēti zāģmateriāli; gatavā tara; namdaru un galdniecības izstrādājumi; papīrs un kartons, to izstrādājumi; celuloze un pārstrādāta makulatūra; koka mēbeles; koka būvkonstrukcijas.

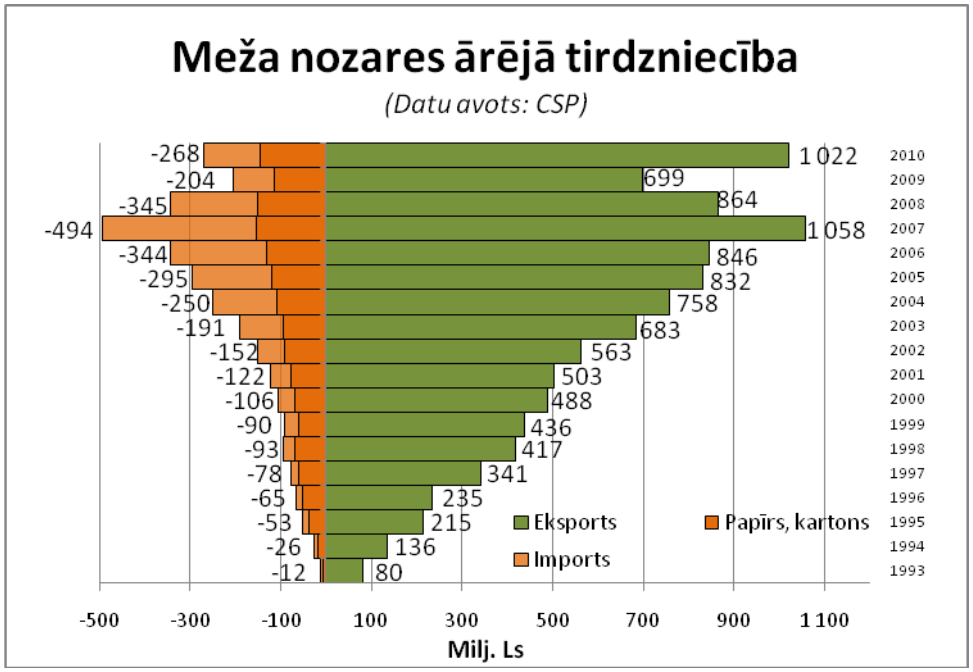

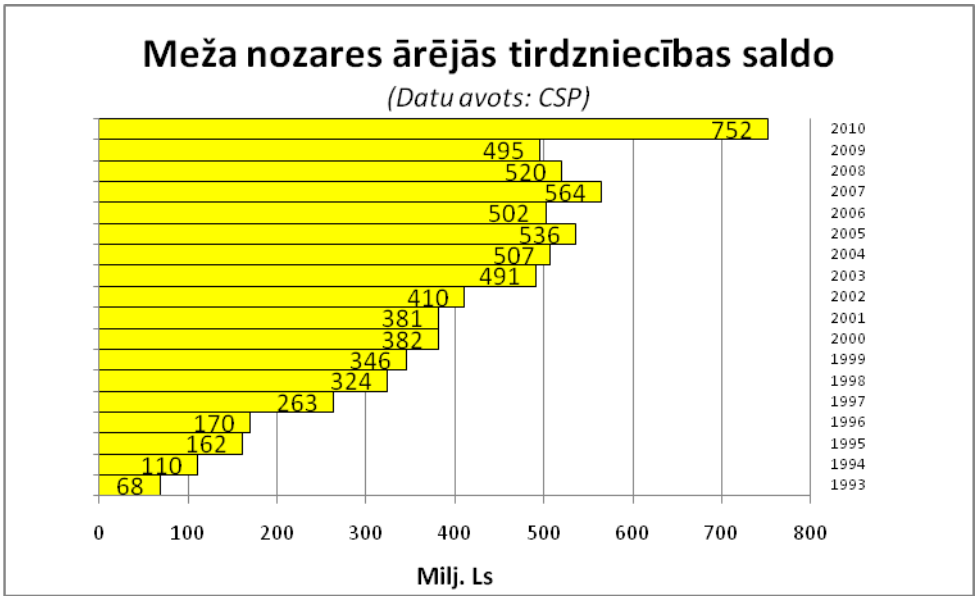
Meža nozares ārējās tirdzniecības saldo
(Datu avots: CSP)
752
495
520
564
502
536
507
491
410
381
382
346
324
263
170
162
110
68
2010
2009
2008
2007
2006
2005
2004
2003
2002
2001
2000
1999
1998
1997
1996
1995
1994
1993
0
100
200
300
400
500
600
700
800
Milj. Ls

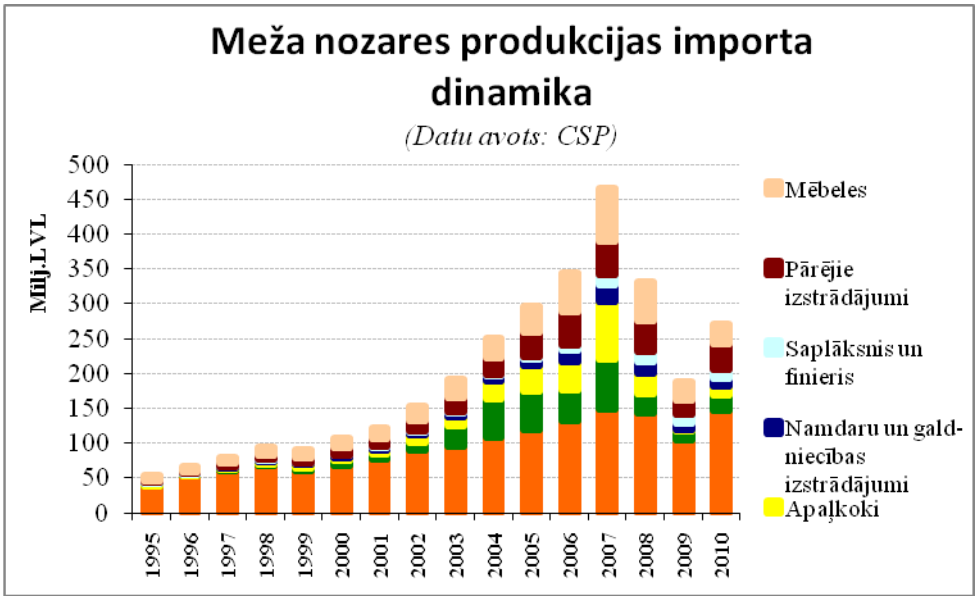
Meža nozares produkcijas importa dinamika
(Datu avots: CSP)
Milj.LVL
500
450
400
350
300
250
200
150
100
50
0
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
Mēbeles
Pārējie izstrādājumi
Saplāksnis un finieris
Namdaru un galdniecības izstrādājumi
Apaļkoki

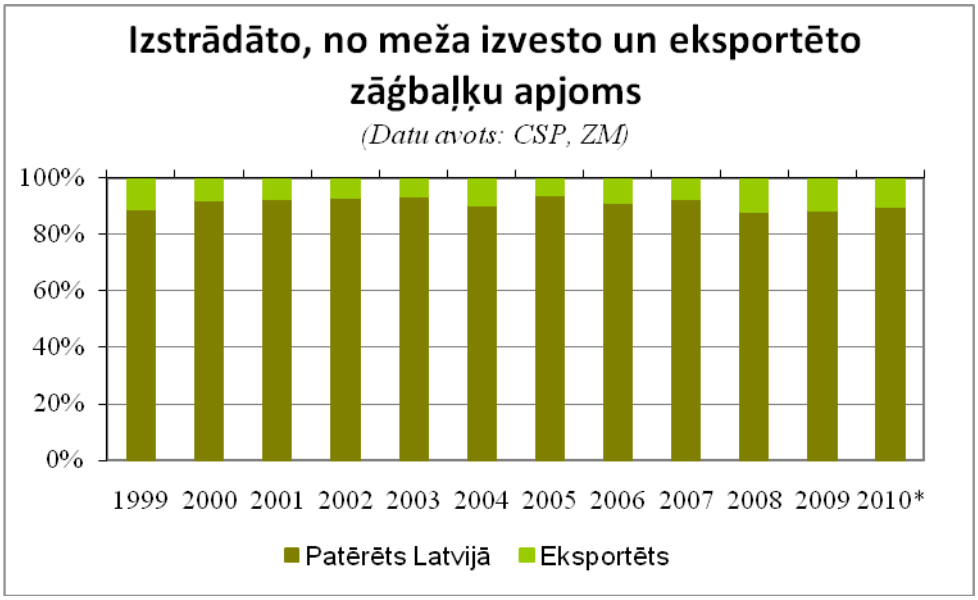

**** prognoze***

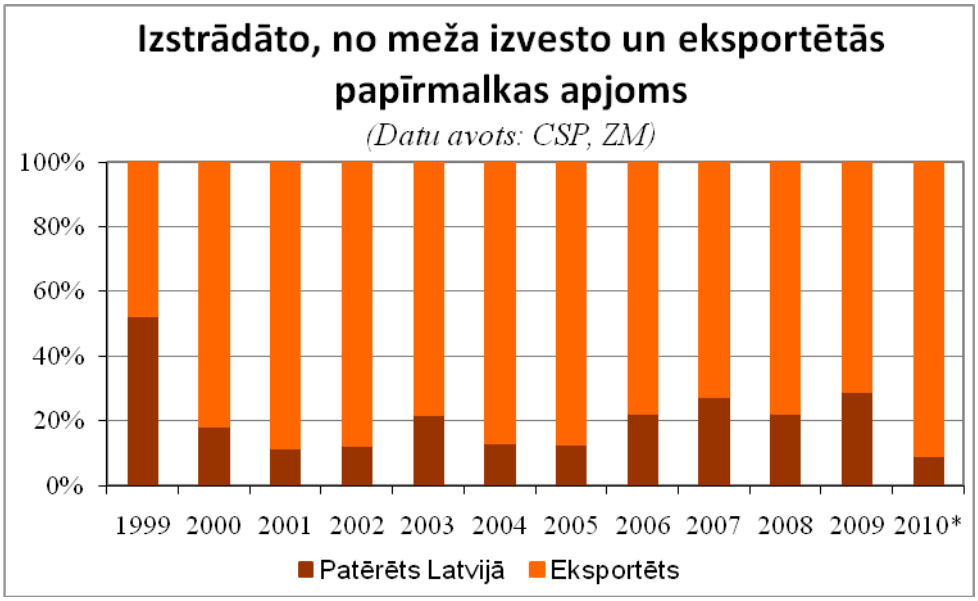

**** prognoze***

7.3 Nodokļi, investīcijas

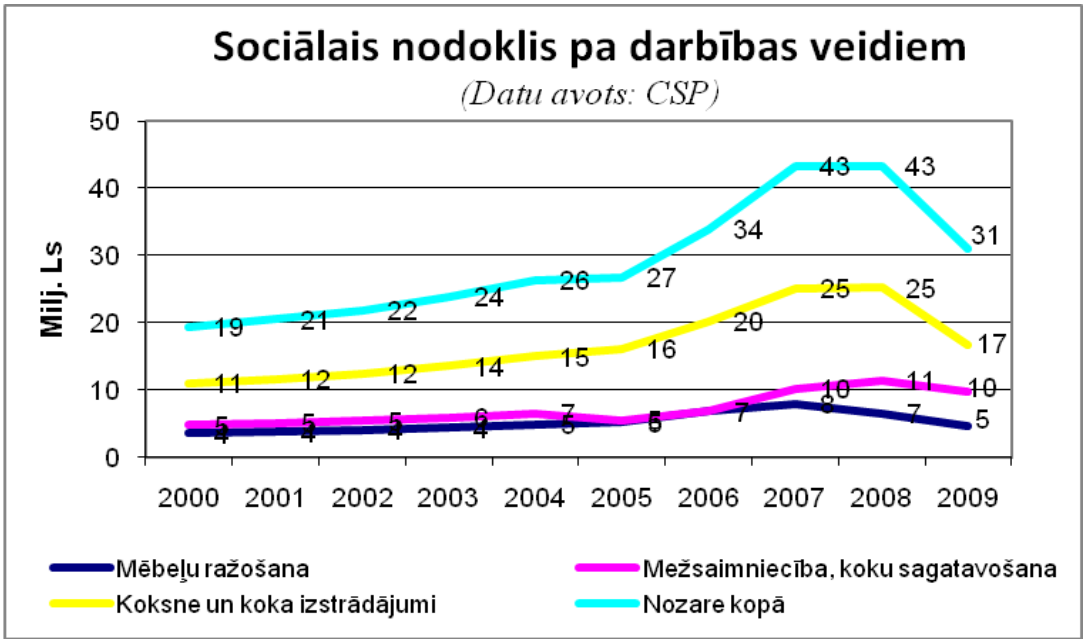

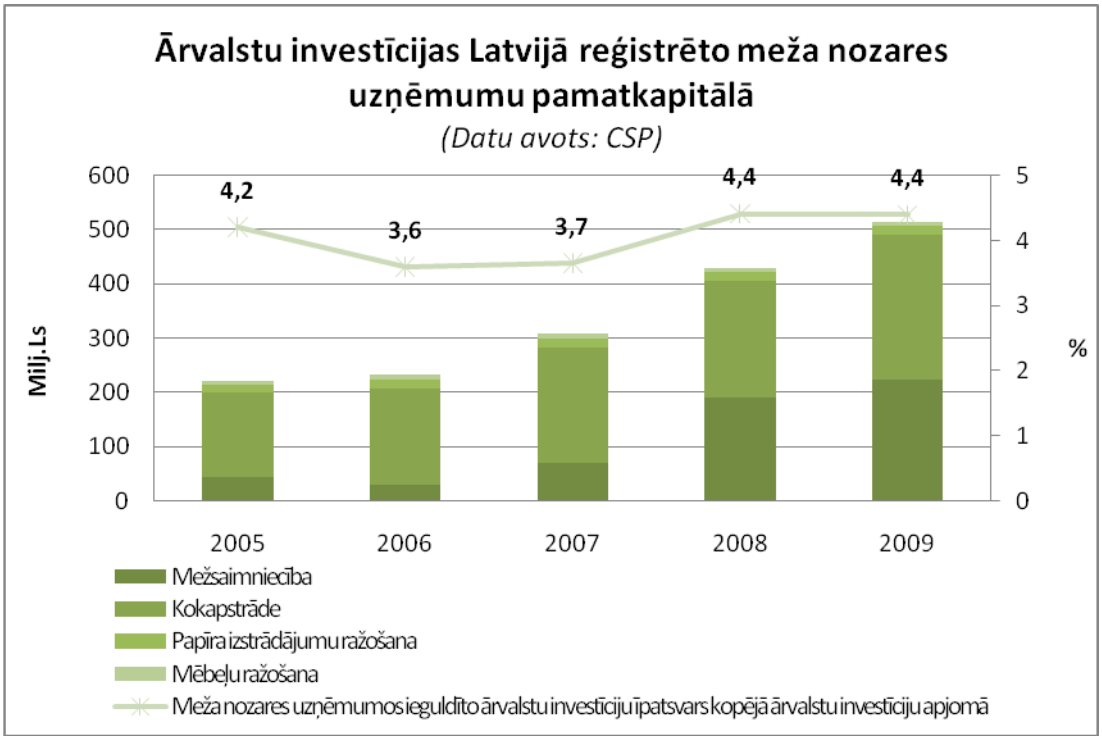

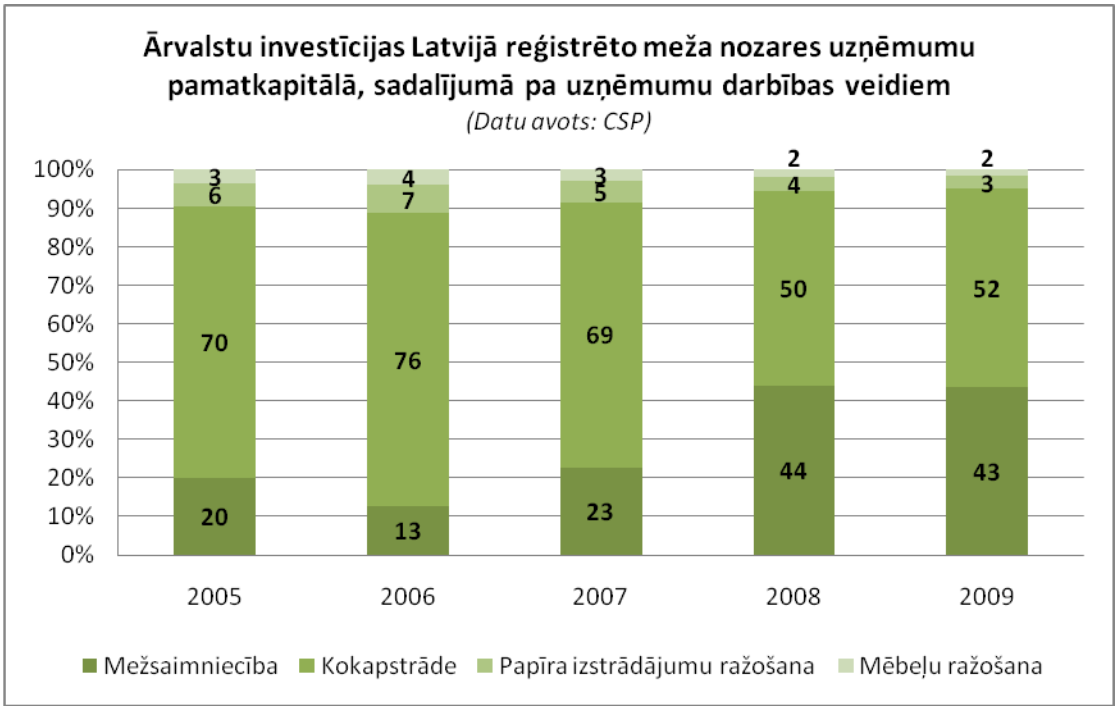

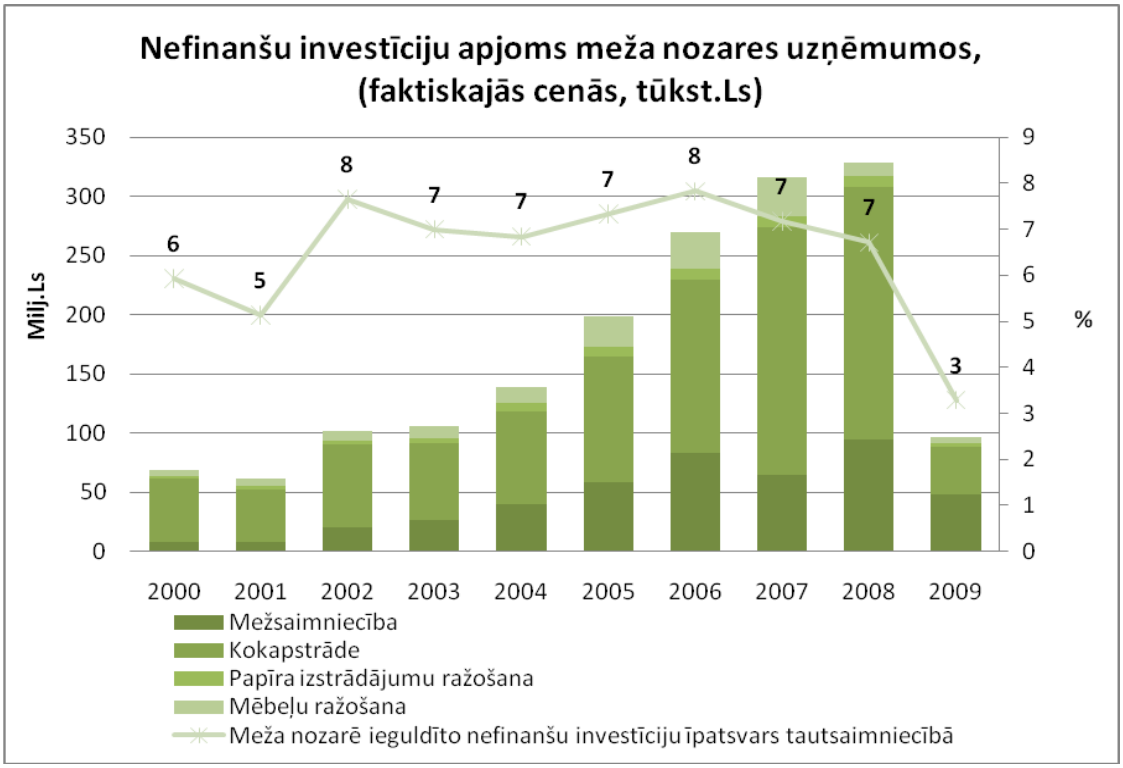

Saīsinājumi un apzīmējumi

MSI – Meža statistiskā inventarizācija
VMD – Valsts meža dienests
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ZM – Zemkopības ministrija
LKF – Latvijas kokrūpniecības federācija
NACE – Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija (NACE 2.red.)
„Silava" – Latvijas Valsts Mežzinātnes institūts „Silava".
MCPFE – Ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā